

Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

Ústav germanistiky, nederlandistiky a nordistiky

Magisterská diplomová práce

Masarykova univerzita
Filozofická fakulta
Ústav germanistiky, nederlandistiky a nordistiky

Norský jazyk a literatura

Bc. Erika Baumová

**HISTÓRIA A SÚČASNOSŤ NÓRSKEHO
JAZYKOVÉHO MANAŽMENTU PO
ROKU 1945**

Magisterská diplomová práca

Vedúci práce: PhDr. Bohumila Mia Chocholousova Fagertun, M.A.

Brno 2017

*Prehlasujem, že som diplomovú prácu vypracovala
samostatne s využitím uvedených prameňov a literatúry.*

.....

Erika Baumová

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som sa rada pod'akovala svojej vedúcej práce
PhDr. Bohumila Mia Chocholousova Fagertun M.A.
za jej trpezlivosť, podporu a cenné rady, bez ktorých by som túto prácu nenapísala.

OBSAH

1	ÚVOD	8
2	SÚČASNÁ JAZYKOVÁ SITUÁCIA V NÓRSKU	10
2.1	Definícia základných pojmov	10
2.2	Súčasná jazyková situácia v Nórsku	13
2.3	Bokmål	16
2.4	Nynorsk	17
2.5	Minoritné jazyky a dialekty	18
3	JAZYKOVÁ POLITIKA A JAZYKOVÉ REFORMY V NÓRSKU	20
3.1	Jazykové reformy po roku 1945	21
3.1.1	Učebnicová norma 1959 (Læreboknormalen av 1959)	22
3.1.1.1	Ciele a hodnoty Učebnicovej normy 1959	22
3.1.1.2	Konkrétne jazykové úpravy	23
3.1.1.3	Reakcie verejnosti	24
3.1.2	Reforma 1981	24
3.1.2.1	Ciele a hodnoty Reformy 1981	25
3.1.2.2	Konkrétne jazykové úpravy	26
3.1.2.3	Reakcie verejnosti	27
3.1.3	Reforma 2005	28
3.1.3.1	Ciele a hodnoty Reformy 2005	28
3.1.3.2	Konkrétne jazykové úpravy	28
3.1.3.3	Reakcie verejnosti	29
3.1.4	Reforma 2012	30
3.1.4.1	Ciele a hodnoty Reformy 2012	31
3.1.4.2	Konkrétne jazykové úpravy	31
3.1.4.3	Reakcie verejnosti	32
3.1.5	Dianie po roku 2012	32
4	JAZYKOVÉ PLÁNOVANIE V NÓRSKU PO ROKU 2006	34
4.1	Deklarácia o škandinávskych jazykoch (Språkdeklarasjon)	34
4.1.1	Ciele a hodnoty Deklarácie o jazykoch	35

4.2	Jazykové aspekty vo svete globalizácie	37
4.2.1	Purizmus v Škandinávii	37
4.2.2	Postoj voči minoritným jazykom.....	40
4.2.3	Postoj voči angličtine.....	42
4.2.4	Vytváranie odbornej terminológie v nórčine	44
4.2.5	Výuka škandinávskych jazykov	45
5	POROVNANIE JAZYKOVEJ POLITIKY V NÓRSKU A NA SLOVENSKU	
	S OHLADOM NA VPLYV CUDZÍCH JAZYKOV	47
5.1.	Zhrnutie jazykového plánovania na Slovensku po roku 1918	47
5.2.	Vzťah medzi jazykovým plánovaním vo vzťahu k minoritným jazykom v Nórsku a na Slovensku.....	49
5.3	Vzťah medzi jazykovým plánovaním vo vzťahu k cudzím jazykom v Nórsku a na Slovensku	52
5.4	Porovnanie medzi jazykovou politikou a súčasnou jazykovou situáciou v Nórsku a na Slovensku.....	54
	ZÁVER.....	57
	REGISTER POJMOV	59
	BIBLIOGRAFIA	60

Zoznam obrázkov

Obrázok 1: Analýza jazykovej politiky.....	12
Obrázok 2: Geografické znázornenie použitia bokmálu a nynorsku.....	14
Obrázok 3: Štatistika výberu vyučovacieho jazyka na stredných školách.....	15
Obrázok 4: Znázornenie stupňa kozmopolity / purizmu severských jazykov.....	38
Obrázok 5: Mapa slovenských nárečí.....	50

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Príklady jazykových úprav Reformy 1959.....	23
Tabuľka 2: Príklady jazykových úprav Reformy 1981.....	27
Tabuľka 3: Príklady jazykových úprav Reformy 2005.....	29
Tabuľka 4: Príklady jazykových úprav Reformy 2012.....	32

1 ÚVOD

Nórčina patrí do skupiny severogermánskych jazykov a spolu so švédštinou a dánčinou tvorí skupinu jazykov škandinávskych. Okrem asi 4,5 milióna rodených hovoriacich¹ používa nórčinu ďalších cca 2,2 milióna ľudí v USA a Kanade². V Nórsku je oficiálnym jazykom, ale nie jediným, v oblasti severného Nórska je druhým oficiálnym jazykom sámčina, ktorá sa spolu s kvénčinou, rómčinou a tatárčinou radí medzi minoritné jazyky. ³Je vzájomne zrozumiteľná s dánčinou a švédštinou. Vo svojej práci sa zameriam na zhrnutie vývoja nórskeho jazyka, jeho používania v súčasnosti a spôsob, akým je ovplyvnený ostatnými jazykmi. Významnú úlohu hrá jazyková politika, ktorá do veľkej miery ovplyvňuje tvar a podobu dnešnej nórčiny. Zvláštne miesto je v práci vyhradené spôsobom, akým sa nórska jazyková politika vyrovnáva s vplyvom angličtiny, a to v porovnaní so situáciou na Slovensku.

Nórčina je jazyk pomerne mladý, ako taký existuje od roku 1814, do tej doby bolo Nórsko pod nadvládou Dánska a úradným jazykom bola dánčina. V roku 1814 vytvorilo Nórsko personálnu úniu so Švédskom a samostatnosť získalo v roku 1905, čo významne ovplyvnilo jazykovú situáciu v krajine. Politizácia jazykovej otázky sa objavila už predtým, a jazyk a pocit národnej identity boli hlavnými dôvodmi vytvorenia samostatného nórskeho štátu. Posledné desaťročia boli pre nórčinu charakteristické množstvom reforiem a jazykových ustanovení, ktoré bližšie popíšem neskôr.

Slovenčina patrí do skupiny západoslovanských jazykov a, podobne ako nórčina, sa jedná o jazyk veľmi mladý, nakoľko Slovenská republika ako samostatný štát s úradným jazykom slovenským existuje len od roku 1993. Do tej doby bola krajina súčasťou rakúsko-uhorskej monarchie a neskôr Československa. Počtom užívateľov je slovenčina podobná nórčine, na území Slovenska je slovenčina rodnou rečou cca. 5 miliónov obyvateľov a ako úradný jazyk figuruje ešte v Českej republike⁴ a v Srbsku (Vojvodina)⁵.

Štúdium jazykovej politiky je komplexným fenoménom, ktorý je potrebné analyzovať z viacerých uhlov pohľadu – kultúrneho, politického, jazykového a historického - a je objektom záujmu nielen lingvistov a sociológov, ale aj politológov. Z lingvistického hľadiska je

---

¹ GRÜNBAUM, Catharina. Svenskar tackar för svorskan. *Statsspråk: bladet for godt språk i staten* [online]. 2011, 4.(2), 4 [cit. 2017-07-27]. Dostupné z:

http://www.sprakradet.no/upload/statssprak/Statsspr%C3%A5k_2_2011.pdf

² <http://names.mongabay.com/ancestry/st-Norwegian.html> [cit. 2017-07-27].

³ <http://www.sprakradet.no/Spraka-vare/Minoritetssprak/> [cit. 2017-08-18]

⁴ *Portál veřejné správy České republiky* [online]. portal.gov.cz, [cit. 2017-07-28]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/portal/obcan/>

⁵ <http://www.vojvodina.gov.rs/en/autonomous-province-vojvodina> [cit. 2017-07-28].

klúčovým prvkom jazyk a jeho funkcia a úloha v spoločnosti. Sociológia sa zaoberá sledovaním fungovania spoločnosti a využívania jazyka v rôznych spoločenských situáciách, a z hľadiska politologického je dôležité sledovať spôsoby presadzovania jazykových zákonov a využitia jazyka ako *mäkkej sily* v politike. Všetky tieto faktory sú zjednodušeným obrazom jazykovej politiky a jazykovej situácie v konkrétnom štáte.

Čo sa sociolingvistického rozboru týka, zameriam sa na jazykové plánovanie a jazykový manažment, elementy, ktoré sú v Nórsku pomerne rozvinuté a často diskutované, ako ukážem v nasledujúcich kapitolách.

Prvou časťou tejto práce bude teoretická kapitola, kde budem popísať súčasnú jazykovú situáciu v Nórsku. Ako som už zmienila, jazykovú situáciu je potrebné zaradiť do historického kontextu, a preto vývoj nórskeho jazyka popíšem v tretej kapitole, kde sa zameriam hlavne na dianie po roku 1945. V štvrtej kapitole sa už budem venovať nórskej jazykovej politike a statusu angličtiny v Nórsku a Severskej jazykovej deklarácii, kde budem čerpať z nórskej legislatívy a publikácií *Språkrådet*. V piatej kapitole budem porovnávať tieto údaje so situáciou na Slovensku, zameriam sa hlavne na súčasnú jazykovú politiku a na status angličtiny. V závere práce sa budem snažiť odpovedať na nasledujúce otázky:

1. Ako ovplyvňuje jazyková politika dnešnú podobu nórciny? Aké prostriedky jazykovej politiky krajina využíva?
2. Aký status má v Nórsku angličtina a ako sa k tejto situácii stavia *Språkrådet*, regulátor jazyka v Nórsku?
3. Ako ovplyvňuje jazyková politika situáciu v krajine?
4. Existujú paralely medzi *Språkrådet* a Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky, regulátorom jazyka na Slovensku?

Z teoretického hľadiska je práca zameraná sociolingvisticky, kde zhrniem históriu jazyka v Nórsku a následne súčasnú jazykovú politiku a jazykovú situáciu. V práci budem ďalej špecifikovať, ktoré indikátory jazykovej politiky a jazykovej situácie budem sledovať a podľa akých ukazovateľov bude posudzovaná úspešnosť jazykovej politiky.

2 SÚČASNÁ JAZYKOVÁ SITUÁCIA V NÓRSKU

2.1 Definícia základných pojmov

Podľa súčasných autorov je tvorba jazykovej politiky reakciou na prebiehajúcu aktivitu vo vývoji jazyka, ale pri jej štúdiu sa musí brať do úvahy taktiež historický kontext a nemalá pozornosť sa venuje jazykovej situácii a funkčného rozloženia jazykov v danom regióne, čomu sa budem venovať v nasledujúcich podkapitolách. Ešte predtým je ale potrebné pojmy jazyková situácia, jazyková politika, jazykové plánovanie a jazykový manažment definovať. Opierať sa budem hlavne o anglosaských autorov.

Jazyková situácia

Ferguson tvrdí, že „*termín jazyková situácia (language situation) náleží k všeobecnej konfigurácii použitia jazyka v určitej dobe na určitom mieste a zahŕňa informácie ako počet a druh jazykov používaných v určitej oblasti, počet užívateľov jazyka, príležitosti, pri ktorých je jazyk používaný, a aké smernice vo vzťahu k týmto jazykom členovia spoločnosti dodržiavajú.*“⁶

Pre účely tejto práce bude tento termín chápaný ako stav používania jazykov v ohraničenom geografickom a časovom priestore, tzn. v Nórsku v období od 2. svetovej vojny dodnes. Budú poskytnuté číselné údaje o tom, aká časť obyvateľov krajiny používa určitú formu nórciny, aké opatrenia boli prijaté, aby ani jedna z týchto foriem nebola diskriminovaná. Údaje o fungovaní televíznych programov, administratívy a úradného styku, dostupnosť vzdelania v nórcine či, v prípade tejto práce, aj v angličtine, fungovaní školstva a vedy a výskumu sú dôležitými charakteristikami jazykovej situácie a predmetom štúdia jazykovej politiky.

Jazyková politika

Zatiaľ čo jazyková situácia je definovaná ako stav znalosti jazyka / jazykov obyvateľstvom, rozloženie, užívanie a funkčný charakter jazyka / jazykov, jazyková politika určuje vzťah medzi administratívou a jazykom. Avšak autori sa zatiaľ nezhodli na jednotnej

---

⁶ Ferguson, C. A. *Language Structure and Language Use*, 1971, s. 157.

definícii, preto uvádzam tú, ktorá je pre účely tejto práce najviac vyhovujúca. Grin definuje jazykovú politiku ako „úsek teoretických a empirických výskumov s tesným vzťahom k otázkam pokladaným pri stanovovaní politiky výuky jazykov“.⁷ Dodáva, že sa jedná o „systematické a racionálne úsilie, založené na teoretickej analýze, ktoré sa nachádza na úrovni spoločnosti, a ktoré má za cieľ riešiť problémy jazyka k rastu komfortu. Je obvykle zaisťovaná autoritami alebo ich zverencami a je zameraná na časť alebo celé obyvateľstvo závislé na ich jurisdikcii.“⁸ Intervencie v oblasti jazykovej politiky majú významný dopad na status a funkciu jazyka. Ako podotýka Kaplan, v prípade multilingválnych spoločností, kde spolu koexistuje viacero jazykov alebo jazykových variánt, čo je prípad Nórska, sa kroky jazykovej politiky odrážajú na postavení a funkcii jedného z jazykov / jazykových variánt voči ostatným (Kaplan 1997: 321). Aby bola jazyková politika úspešná, musí byť prevedená do praxe, a to tak, že je akceptovaná členmi jazykového spoločenstva, a to vo všetkých oblastiach: škola, rodina, médiá, hospodárstvo, veda a technika. Ak sa tak nestane, nemalú úlohu zohráva i moc politických inštitúcií, ktoré za pomoci nariadení a sankcií za ich nedodržiavanie môžu kroky jazykovej politiky presadiť i proti vôli členov jazykového spoločenstva. To je prípad kontroverzného jazykového zákona prijatého na Slovensku, o ktorom sa ale zmienim v príslušnej kapitole.

Čo sa týka typológie jazykových politík, Schiffman rozlišuje dva typy: *otvorenú (explicitnú)*, ktorá regulácie na jazykovej úrovni presadzuje pomocou deklarácií a právnych noriem. Do tejto kategórie by sme mohli zaradiť Nórsko. Druhým typom je jazyková politika *skrytá (implicitná)*, ktorú charakterizuje praktické presadenie opatrení upravujúcich jazykovú situáciu (Schiffman 1996:1). Krupa navrhuje ďalšie rozdelenie jazykovej politiky. Prvým typom je *monocentrická* jazyková politika, ktorá smeruje k ustanoveniu jazyka na celom teritóriu krajiny a maximálnemu potlačeniu minoritných jazykov, čo je prípad napr. bývalého Sovietskeho zväzu. Druhým typom je *polycentrická* jazyková politika, ktorá sa menšinovým jazykom snaží zaistiť právnu ochranu a ide jej o zachovanie jazykovej diverzity.⁹

Jazykové plánovanie

Niektorí autori koncept jazykovej politiky a jazykového plánovania neodlišujú, považujú ich za totožné a ak nie totožné, tak do takej miery vzájomne prepojené a na sebe

---

⁷ Grin, F. *Výuka cizích jazyků jako veřejná politika*. Správa vypracovaná k žiadosti Vysokej komisie pre oceňovanie systému výuky. 2005. Dostupné z http://lingvo.org/raporto_grin_cs.pdf [cit. 2017-10-06]

⁸ Ibid.

⁹ Krupa, V. Niekoľko poznámok o jazykovej politike. In: Drozdík, L. – Krupa, V. – Rácová, A. *Jazyková politika a problémy komunikácie*. Bratislava: Zing print, 2006.

závislé, že vznikol pojem *Language planning and policy* (Ricento, 2006: 25). Pre účely tejto práce je ale užitočné tieto koncepty odlíšiť. Glück jazykové plánovanie definuje ako „*akúkoľvek snahu o vedomé utváranie jazyka, kde pod vplyvom pôsobenia štátnych zásahov dochádza k modifikácii samotného jazyka*“ (Glück 2005: 625).

Obrázok 1: Analýza jazykovej politiky. Zdroj: http://lingvo.org/grin/raporto_grin_cs.pdf

Na objasnenie tohto diagramu najlepšie poslúži Cooperovo rozdelenie jazykového plánovania na statusové a korpusové. *Statusové* plánovanie je najviac podobné jazykovej politike, nakoľko sa zaoberá oblasťami využitia jazyka a jeho sociálnej, politickej a ekonomickej pozície v nich. Na druhej strane *korpusové* plánovanie sa snaží o prevedenie zmien na jednotlivých jazykových úrovniach. Oba tieto typy sú v praxi od seba ťažko oddeliteľné, nakoľko status a použitie jazyka predpokladajú rozvinutý jazykový korpus a vice versa. Suma sumárum, jazykové plánovanie neexistuje bez jazykovej politiky, ktorej predchádzajú diskusie a ktoré vedú k zmenám v jazykovej politike, resp. v jazykovom plánovaní.

Jazykový manažment

Ako vyplýva z predchádzajúcich odstavcov, účelom jazykového plánovania a jazykovej politiky je minimalizácia jazykových problémov. Na ich nedostatky reaguje jazykový manažment, ktorého problematikou sa zaoberá aj Jiří Nekvapil v publikácii *From Language Planning to Language Management*, z ktorej budem čerpať. Úlohou jazykového manažmentu je identifikovať a riešiť jazykové problémy, ktoré vznikajú následkom sociálnej nerovnosti, nerovnomerného rozdelenia moci alebo sú výsledkom existencie rôznych protichodných motívov a záujmov jednotlivých aktérov jazykovej politiky. Nekvapil ďalej tvrdí, že jazykový manažment sa zaoberá každým prejavom pozornosti venovanej jazyku a komunikácii vo všeobecnosti, tzn. že pod tento pojem spadajú všetky metalingvistické aktivity spojené s produkciou a percepciou diskurzu. Odohráva sa ako behom rozhovoru, tak v priebehu verejných celospoločenských diskurzov. Tieto sú ale znovu prepojené, čo je doložiteľné na fakte, že výsledky jazykového manažmentu sa prejavujú na oboch úrovniach, a teda aj na mikro-aj na makroúrovni (Nekvapil 2006: 101).

Aby jazykový manažment vôbec začal, musí dôjsť od odchýlky od normy (*deviation from the norm*). Tú by si mali aktéri diskurzu všimnúť (*noting*) a ohodnotiť ju, či už pozitívne, alebo negatívne (*evaluation*). Pre jazykový manažment je dôležité práve to negatívne hodnotenie, nakoľko pri hodnotení pozitívnom nedochádza ku korekcii odchýlky a jazykový manažment nenastane. Následne by sa mal účastník diskurzu snažiť zaistiť, aby už k tejto odchýlke nedochádzalo, čo Nekvapil označuje ako výber akčného plánu (*adjustment design*) a aby bol jazykový manažment úspešný, musí byť korektívne opatrenie nielen vybrané, ale aj realizované (*implementation*) a prevedené do praxe, čo zaručí, že k danej odchýlke už nedôjde. K tomu sú potrebné nemalé finančné prostriedky a právne nariadenia, ktoré napr. aj za pomoci sankcií (viď jazyková politika) zaručia taký podiel na moci, aby si mohol akceptovanie svojho opatrenia vynútiť aj proti vôli členov jazykového spoločenstva. Avšak tento proces nemusí byť vždy ukončený, naopak, môže byť v ktorejkoľvek z týchto piatich fáz zastavený, a vtedy jazykový manažment neprebehne (Nekvapil, 2006: 98). Jazykový manažment ale existuje na rôznych úrovniach, napr. sociokultúrnej, jazykovej a komunikatívnej, a preto sa budem v nasledujúcich kapitolách venovať načrtnutiu nórskej histórie a tamojšej jazykovej situácie, aby bolo možné príklady jazykovej politiky zasadiť do historického, sociálneho a kultúrneho kontextu.

2.2 Súčasná jazyková situácia v Nórsku

Nórsko je z lingvistického hľadiska osobité a jazyková situácia v krajine si zasluhuje pozornosť, nakoľko sa jedná o jav vo svete unikátny. Historické udalosti podnietili vznik dvoch foriem spisovnej nórsčiny: *bokmål* (voľne preložiteľné ako knižný jazyk) a *nynorsk* (nová nórsčina, novonórsčina). Obe formy sú úradne rovnocenné, ako dokladá vyhlásenie *Stortingu*, nórskeho parlamentu, z roku 2007:¹⁰

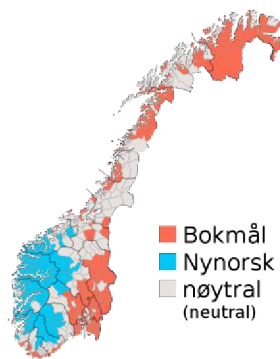
- Nórsčina je a bude národným a oficiálnym jazykom, spoločným pre všetkých.
- Nórsčina je spoločensky plnohodnotný jazyk.
- Špeciálny dôraz sa bude klásť na reálne zrovnoprávnenie bokmálu s nynorskom.
- Verejné inštitúcie budú venovať pozornosť tomu, aby vo svojej komunikácii používali korektný a zrozumiteľný jazyk.

---

¹⁰ Citované z <http://ndla.no/nb/node/127806?fag=27> [cit. 2017-08-01].

- Každý má právo na jazyk, to znamená na jazyk národný, materinský právo učiť sa cudzie jazyky.¹¹

Aj keď, ako z vyhlásenia vyplýva, sú tieto dve formy rovnocenné, nie sú rovnako rozšírené. Na mape nižšie je znázornené rozšírenie bokmálu a nynorsku:

Obrázok 2: Geografické znázornenie použitia bokmálu a nynorsku. Zdroj: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/ef/Norwegianmalforms.png>

Ako môžeme vidieť, nynorsk je rozšírený hlavne v západnej časti krajiny, zatiaľ čo na východe a severe prevláda bokmål. Túto situáciu potvrdzuje tabuľka, v ktorej je uvedený počet žiakov, ktorí si vybrali za hlavný vyučovací jazyk bokmål, resp. nynorsk.¹²

-
- ¹¹Norsk skal være hovedspråket og felles nasjonalspråk i Norge.
  - Norsk skal være et samfunnsbærende og fulverdig språk.
  - Det skal legges spesielt til rette for at nynorsk blir mer reelt sidestilt med bokmål.
  - Det offentlige skal legge vekt på å bruke et korrekt og forståelig språk.
  - Alle skal ha rett til språk. Md dett menes rett til nasjonalspråk, rett til morsmål og rett til å kunne lære seg fremmede språk.

¹² Preklad pojmov: fylke – samosprávny kraj; grunnskole – základná škola; videregående – stredná škola; målform – forma jazyka (bokmål / nynorsk)

Skoleåret 2014-2015

Fylke	Grunnskole			Videregående		
	Bokmål	Nynorsk	Nynorsk i prosent	Bokmål	Nynorsk	Nynorsk i prosent
Østfold	34246	41	0,12%	2735	4	0,1%
Akershus	78229	1	0,00%	5884	6	0,1%
Oslo	61613	2	0,00%	6214	25	0,4%
Hedmark	21925	113	0,51%	1678	2	0,1%
Oppland	17753	3818	17,68%	1659	99	5,7%
Buskerud	32219	848	2,55%	2537	9	0,3%
Vestfold	28871	0	0,00%	2513	4	0,1%
Telemark	17915	1918	9,59%	1678	70	4,0%
Aust-Agder	13522	741	5,13%	1046	20	1,8%
Vest-Agder	22421	745	3,20%	1875	16	0,8%
Rogaland	45509	14287	23,54%	3833	239	5,8%
Hordaland	38405	23809	38,18%	4109	963	18,9%
Sogn og Fjordane	353	13657	97,48%	148	895	85,8%
Møre og Romsdal	16090	16641	50,74%	1742	684	28,2%
Sør-Trøndelag	35525	44	0,12%	3015	12	0,3%
Nord-Trøndelag	17100	0	0,00%	1374	7	0,5%
Nordland	28277	2	0,01%	2077	3	0,1%
Troms	19138	10	0,05%	1691	6	0,3%
Finnmark	8340	2	0,02%	558	3	0,5%
Hele landet	537451	76679	12,39%	46366	3067	6,2%

Kilder: Utdanningsdirektoratet utarbeider statistikken for grunnskolen, tabellen for den videregående skolen omfatter Vg3 studieforberedende utdanningsprogram, skriftlig norsk hovedmål, og Vg3 påbygging til generell studiekompetanse.

Obrázok 3: Štatistika výberu vyučovacieho jazyka na stredných školách. Zdroj: <http://www.riksmallsforbundet.no/nye-tall-for-spraket-i-den-norske-skolen/>

Okrem týchto dvoch variánt nórčiny existuje množstvo dialektov ktoré majú vysoký status a sú často používané i v médiách. Nórčina ale nie je jediným úradným jazykom v krajine, druhým úradným jazykom je sámčina, ktorá nepatrí medzi germánske jazyky, ale patrí do skupiny ugrofinských jazykov, a má teda odlišnú štruktúru. Sámčina sa ďalej delí na 3 podskupiny: severosámčina (oblasť Finnmarku a Tromsu), luleasámčina (Nordland) a juhosámčina (Trøndelag).¹³

Významné postavenie má v Nórsku aj angličtina, s ktorej výukou sa začína už na prvom stupni základnej školy a aj keď v Nórsku nie je oficiálnym jazykom, jej všeobecná znalosť je vysoká. Vďaka globalizácii je nórčina vystavená veľkému vplyvu angličtiny, čo podporuje aj fakt, že väčšina vysokoškolských programov je vyučovaných v angličtine. S týmto faktom sa

¹³ Store norske leksikon. <https://snl.no/samisk> [cit. 02-08-2017]

nórska jazyková politika snaží vyrovnať a tomu, akým spôsobom, sa budem venovať v ďalších kapitolách.

V ďalších podkapitolách sa pokúsím načrtnúť, ako táto jazyková situácia vznikla, aké normy ju regulujú a ako sa k situácii stavia parlament a *Språkrådet*.

2.3 Bokmål

V *bokmålsordboka*, nórskom výkladovom slovníku, je bokmål definovaný ako «termín, ktorý sa od roku 1929 používa pre jeden z oficiálnych jazykov v Nórsku, ktorý má pôvod v dánčine a „podánčenej“ nóřčine a bol ovplyvnený hovorovou nóřčinou; na rozdiel od nynorsku». ¹⁴ Táto definícia je pomerne stručná, preto sa pokúsím bokmål viac objasniť.

Ako som spomínala už v úvode, nóřčina ako taká je jazyk mladý a vznikáť začala počas národného obrodenia v 19. storočí. Do tej doby bola na území dnešného Nórska úradným jazykom dánčina. Nie všetci ale hovorili po dánsky, práve naopak, „podánčenu“ nóřčinou hovorila len nórska elita. Väčšina obyvateľstva sa ale venovala roľníctvu a žila na vidieku, kde sa hovorilo dialektmi, ktoré sa od dánčiny v mnohom odlišovali. A práve tieto dialekty boli základ pre vytvorenie novej, spisovnej nóřčiny. Ideou bolo, že osamostatnenie Nórska je podmienené vytvorením národnej identity, ktorej základom je nóřsky jazyk, ktorému by rozumeli všetci obyvatelia krajiny, a nie len vzdelaná elita. Práve vzdelanie bolo v tej dobe veľkým problémom, nakoľko obyvatelia na vidieku často nevedeli čítať ani písať, nakoľko hovorená reč sa natoľko líšila od tej písanej, že to pre mnohých bolo príliš náročné. Tento pedagogický problém bol ďalším impulzom pre vytvorenie nóřčiny, ktorá by bola spoločná pre všetkých. O toto sa pokúsili dvaja nóřski národovci: Knud Knudsen a Ivar Aasen. Pre bokmål je dôležitý Knud Knudsen, k Ivarovi Aasenovi sa vrátim v nasledujúcej podkapitole.

Knud Knudsen pracoval ako učiteľ na katolíckej škole v Osle a každodenne sa potýkal s problémami žiakov, ktorí bojovali s písanou dánčinou. Zastával názor, že písomná forma nóřčiny by mala stavať na „podánčenej“ nóřčine, ktorou hovorila nórska vzdelaná elita, malo sa jednať o postupné „ponóřčovanie“ písomnej dánčiny. Svoju ideu pretlačil a viaceré jazykové reformy, ktoré popíšem v kapitole 3, prispeli k postupnému priblíženiu hovorenej „podánčenej“

---

¹⁴Originál: fra 1929: betegnelse for den ene av Norges to offisielle målformer, utviklet fra dansk og dansk-norsk og påvirket av norsk talemål; til forskjell fra nynorsk *Bokmålsordboka*. Dostupné z: http://ordbok.uib.no/perl/ordbok.cgi?OPP=bokm%C3%A5l&ant_bokmaal=5&ant_nynorsk=5&begge=+&ordbok=begge [cit. 2017-08-02]

nórčiny k jej písomnej forme. Tak vznikol *riksmål*, ktorý bol v roku 1929 premenovaný na bokmål.¹⁵

2.4 Nynorsk

Ako som zhrnula v predchádzajúcej podkapitole, bokmål vznikol postupným ponórčovaním hovorenej dánčiny. V čase vytvárania jednotného nórskeho jazyka sa ale Ivar Aasen vydal inou cestou. Niekoľko rokov cestoval po krajine a rozprával sa s rôznymi ľuďmi. Popritom sa venoval intenzívnemu štúdiu gramatických javov a slovnej zásoby v rôznych dialektoch a výsledky tohto výskumu publikoval v rôznych slovníkoch, ktoré vychádzali medzi rokmi 1850 a 1873. Na základe zozbieraného materiálu Ivar Aasen vytvoril jazyk, ktorý obsahoval spoločné prvky pre všetky alebo väčšinu dialektov a tento jazyk dostal meno *landsmål*. Od roku 1850 sa landsmål začal používať aj v písomnej forme a bol vládou schválený ako vyučovací jazyk v roku 1892. Postupne získaval na popularite a v roku 1929 parlament Stortinget schválil zmenu názvu landsmål na *nynorsk*.

Vo vyhlásení Stortingu z roku 2007 sa píše, že sa bude intenzívne pracovať na tom, aby bol nynorsk naozaj zrovnoprávnený s bokmålom, a nie len na papieri. Preto sa žiaci na základných a stredných školách učia ako bokmål, tak nynorsk a v 8. ročníku rodičia hlasujú o tom, v ktorom jazyku bude ich vyučovanie prebiehať (toto opatrenie bolo prijaté už v roku 1907). Z obrázku 2 je jasne vidieť, že bokmål má prevahu. Z tohto dôvodu vydal parlament Storting nariadenie, že štátna vysielacia stanica NRK musí vysielat' minimálne 25% času v nynorsku, a okrem toho sú všetky oficiálne štátne publikácie vydávané v oboch formách nórčiny.¹⁶ To v praxi znamená, že štátne orgány musia odpovedať v úradnom styku v tej forme, ktorú si občan vyberie a všetky formuláre musia byť prístupné v oboch formách. Miestne úrady *kommune* prijímajú rozhodnutie, v ktorej forme budú viesť napr. webové stránky, prípadne budú komunikovať so štátom, podľa toho, ku ktorej jazykovej forme sa hlási väčšina obyvateľstva v danej oblasti.¹⁷

---

¹⁵ KULBRANDSTAD, LARS ANDERS. Hva er bokmål? *Språknytt* [online]. 1997, (1) [cit. 2017-08-17]. Dostupné z: http://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/Publikasjoner/Spraaknytt/Arkivet/Spraaknytt_1997/Spraaknytt_1997_1/Hva_er_bokmaal/

¹⁶ *Språkrådet*. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/Spraka-vare/Norsk/Nynorsk/> [cit. 2017-08-17]

¹⁷ *Språkrådet*. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/Spraklige-rettigheter/Spraklege-rettar-som-gjeld-bruken-av-norsk/Maallova/> [cit. 2017-08-18]

2.5 Minoritné jazyky a dialekty

Nórsko ratifikovalo Rámcový dohovor Rady Európy o ochrane národnostných menšín, čo krajine umožňuje pracovať s minoritnými jazykmi. V Nórsku sa za minoritné jazyky považuje sámčina (samisk), kvénčina (kvensk), rómčina (romanes) a tatárčina (romani). V posledných rokoch sa tento zoznam rozšíril napr. o poľštinu, somálčinu, arabčinu, litovčinu a ďalšie, ale tie zatiaľ nie sú zahrnuté v Pakte o minoritných jazykoch (Minoritetsspråkpakten).¹⁸ Tento fakt by sa mohol zdať diskutabilný, ale vysvetlenie je uvedené priamo vo *Výkladovej správe k Európskej charte regionálnych alebo menšinových jazykov*:

31. Účelom charty nie je riešiť problémy vznikajúce kvôli nedávnomu migračnému fenoménu a vyplývajúce z existencie skupín hovoriacich cudzím jazykom v krajine imigrácie alebo v krajine pôvodu ak sa migranti vracajú. Predovšetkým sa charta netýka fenoménu neeurópskych skupín, ktoré nedávno imigrovali do Európy a získali štátnu príslušnosť európskeho štátu. Výraz „historické regionálne a menšinové jazyky Európy“ [...] a jazyky „tradične používané“ v štáte [...] ukazuje jasne, že charta pokrýva len historické jazyky, teda jazyky, ktorými sa v štáte hovorí dlhú dobu.¹⁹

Najviac je v Nórsku rozšírená sámčina, kde má status oficiálneho jazyka v sámskych administratívnych oblastiach (hlavne Trøndelag, Troms a Finnmark), čo znamená, že občania môžu v týchto oblastiach vyžadovať vyučovanie a komunikáciu v úradnom styku v sámčine. Sámsky parlament *Sametinget (Sámediggi)* pracuje už od roku 1987, kedy vstúpil do platnosti Zákon o sámskom jazyku, aby sámčina nezanikla, šírila sa a dohliada na to, aby každý, kto sa v sámčine chce učiť alebo vyjadrovať, dostal túto možnosť.²⁰

Čo sa týka ostatných minoritných jazykov, tam je situácia pomerne odlišná. Kvénčina bola uznaná ako minoritný jazyk až v roku 2005. Zatiaľ nefiguruje ako vyučovací jazyk na školách ani sa nevyučuje ako druhý, resp. tretí jazyk, ale je nahradená finčinou, s ktorou má mnoho spoločných rysov. V roku 2007 začali jazykové inštitúcie pracovať na tom, aby sa kvénčina dostala aj do písomnej formy a tento proces stále prebieha, a v roku 2012 vyšli prvé

¹⁸ *Regjeringen.no*. Dostupné z: <https://www.regjeringen.no/no/tema/urfolk-og-minoriteter/nasjonale-minoriteter/midtpalte/minoritetsprakpakta/id86936/> [cit. 2017-08-19]

¹⁹ Výkladová správa k Európskej charte regionálnych alebo menšinových jazykov. *European Treaties Series*, 148. Strasbourg: Council of Europe. Dostupné z <https://rm.coe.int/16806d364a> [cit. 2017-08-19]

²⁰ *Sametinget.no*. Dostupné z: <https://www.sametinget.no/Tjenester/Spraak> [cit. 2017-08-19]

učebnice kvénčiny. Dnes ponúka Univerzita v Tromsø predmety ako Kvénsky jazyk a Kvénska literatúra.²¹ Rómčina a tatarčina sú síce uznané ako minoritné jazyky, ale existujú len v ústnej forme a nikde sa nevyučujú ani nefungujú ako jazyk úradnej komunikácie.

Okrem bokmálu a nynorsku sa v Nórsku používa veľké množstvo dialektov, ktoré majú, na rozdiel od napr. Slovenska, vyšší status a častejšie sa používajú. Dialekt je v súvislosti s Nórskom definovaný veľmi široko, a to ako forma hovoreného jazyka používaná na istom území istou skupinou obyvateľov. Používanie dialektu je teda istou formou vyjadrenia identity, prináležaniu k istému teritóriu alebo sociálnej skupine. Nie je preto výnimkou, že sa s dialektmi stretávame v médiách, napr. v rádiu alebo televízií, ale v písomnej forme sa nepoužívajú.

---

²¹ *Store norske leksikon*. Dostupné z: <https://snl.no/kvener> [cit. 2017-08-20]

3 JAZYKOVÁ POLITIKA A JAZYKOVÉ REFORMY V NÓRSKU

Po tom, čo sa v roku 1905 Nórsko osamostatnilo a získalo nezávislosť, sa uzákonili dve jazykové formy, bokmål a nynorsk, čím nastala jazyková situácia, ktorá je na európske pomery unikátna. V tejto kapitole sa budem venovať tomu, ako sa nórska spoločnosť vyrovnala so vznikom dvoch jazykových foriem, a to za pomoci reforiem, ktoré bližšie popíšem v tejto kapitole. Aj keď sa budem venovať reformám, ktorá nastali až po 2. svetovej vojne, budem ale zmieňovať historické fakty z predvojnového obdobia, ktoré sú dôležité na pochopenie krokov, ktoré nórske autority prijali, a nálad, ktoré vo vtedajšej spoločnosti panovali. Okrem toho je potrebné objasniť, v akej situácii boli minoritné jazyky a čo obnášalo „ponórčovanie“ obyvateľstva (*fornorskningspolitikk*).

Od roku 1880 až do druhej svetovej vojny prebiehalo silné „ponórčovanie“ skupín, ktoré sa jazykovo a kultúrne odlišovali od nórskej väčšiny, čo sa týkalo hlavne sámskeho a kvénskeho obyvateľstva. V tej dobe sa všetky sámske a kvénske deti museli naučiť po nórsky a v roku 1902 vyšiel zákon, podľa ktorého každý, kto si chcel kúpiť pôdu, musel mať nórske meno a musel ovládať nórsčinu.²² Tento zákon bol po prvýkrát ratifikovaný v roku 1965, teda po druhej svetovej vojne, kedy sa od *fornorskningspolitikk* začalo upúšťať. Tá už ale zanechala stopy, v severnom Nórsku Sámovia upustili od svojho niekdajšieho nomádskeho života a nízka koncentrácia škôl spôsobila, že sámske deti žili v internátoch, kde smeli hovoriť jedine po nórsky. Všetky úrady komunikovali v úradnom styku v nórsčine, čo viedlo k všeobecnému názoru, že naučiť sa po nórsky je praktickejšie a v mnohých prípadoch sa sámčina v domácnostiach prestala používať. Aby sa predišlo vymretiu sámčiny a ostatných minoritných jazykov, bol v roku 1950 prijatý zákon o písomnej sámčine. V roku 1988 vstúpil do platnosti Zákon o sámskom parlamente a právach Sámov (*Lov om Sametinget og andre samiske rettsfirhold*), ktorý má za úlohu chrániť práva Sámov a robiť všetko pre to, aby táto etnická skupina mohla rozvíjať a šíriť svoju kultúru a jazyk.²³ Ostatné minoritné skupiny získali právo zachovať si svoj jazyk a kultúru.

---

²² STRØM BULL, Kirsti. *Jordsalgslovgivning: En retthistorisk lovgjennomgang av jordsalgslovgivningen i Finnmark i perioden 1775 – 1965*. Oslo, 2014. str. 76. Dostupné z: <https://www.domstol.no/globalassets/upload/finn/sakkyndige-utredninger/jordsalgslovgivningen-kirsti-strom-bull.pdf> . [cit. 2017-09-30]

²³ *Lovdata.no*. Dostupné z: <https://lovdata.no/lov/1987-06-12-56>

3.1 Jazykové reformy po roku 1945

Čo sa týka samotnej nórciny, pred druhou svetovou vojnou vznikla idea *samnorsku*, „spoločnej“ nórciny, kde cieľom bolo vytvoriť jeden spisovný jazyk na základe bokmálu a nynorsku. *Spoločnosť Riksmål (Riksmålsforbundet)*, jazyková inštitúcia, ktorá mala na starosti vývoj a reguláciu bokmálu, bola zásadne proti tomuto projektu, pretože jazykové útvary a formy, ktoré vznikli v *samnorsku*, považovala za „škaredé a vulgárne“.²⁴ Preto, keď začiatkom 50. rokov minulého storočia vyšli učebnice, kde sa vyskytovali jazykové formy *samnorsku*, vyvolalo to búrlivú diskusiu a reakcie verejnosti, a to do takej miery, že *Riksmålsforbundet* zorganizoval tzv. *Akciu rodičov (Foreldreaksjonen)*. V pomerne krátkom čase bolo zozbieraných viac než 300 000 podpisov na protest proti jazykovým formám *samnorsku*, ktoré sa v učebniciach objavovali. Lídri akcie požiadali rodičov, aby opravili tieto jazykové formy priamo v knihách, a v niektorých oblastiach zašla akcia tak ďaleko, že sa učebnice zozbierali a pálili.²⁵ Preto bolo v roku 1954 rozhodnuté, že v Osle nebudú v učebniciach písaných v bokmále použité radikálne jazykové formy, čo vzhľadom na fakt, že v hlavnom meste sa predala veľká väčšina učebníc písaných v bokmále, ovplyvnilo celé Nórsko a radikálne formy sa už nepoužívali.

Búrlivé reakcie vyvolávali aj akcie *Nórskej jazykovej komisie (Norsk Språknemnd)*, novej jazykovej inštitúcie, ktorej založenie schválil nórsky parlament Storting v roku 1951. Bol to verejný akademický orgán, ktorý mal na starosti spracovávanie a riešenie jazykových otázok, nejednota ale panovala v tom, aké úlohy by mala táto jazyková inštitúcia mať. Jednou z diskutovaných otázok bolo, či má zmysel pokračovať v projekte *samnorsk*, a teda pokračovať v práci, ktorej výsledky vyvolali búrlivé protesty. V roku 1952 bolo ustanovené, že úlohou *Norsk Språknemnd* bude pracovať na postupnom zjednotení bokmálu a nynorsku, ale iným spôsobom, než do tej doby, a poskytnúť vládny orgánom a verejnosti odpovede na jazykové otázky týkajúce sa napr. pravopisu, zjednotiť odbornú terminológiu, dohliadať na jazyk, ktorým sú písané učebnice, a zabezpečiť vzdelávacie kurzy pre verejné inštitúcie, tlač a širokú verejnosť. *Norsk Språknemnd* mala 30 zamestnancov, 15 v sekcii pre bokmål a 15 pre nynorsk, ktorých prvou úlohou bolo ujednotiť jazyk, ktorým sa mali písať učebnice v oboch jazykových

---

²⁴ TORP, Arne. VIKØR Lars S. *Hovuddrag i norsk språkhistorie*. s. 226-227.

²⁵ Foreldreaksjonen mot samnorsk. In *Store norske leksikon*. 14.2.2009. Dostupné z: https://snl.no/Foreldreaksjonen_mot_samnorsk

formách, nakoľko v povojnovom období učebnice vychádzali v troch vydaniach: v radikálnom / konzervatívnom bokmäle a v nynorsku.²⁶ To viedlo k prvej jazykovej reforme v roku 1959.

3.1.1 Učebnicová norma 1959 (*Læreboknormalen av 1959*)

Po druhej svetovej vojne sa svet rozdelil na dve časti: východ a západ, a v mnohých krajinách na západe je politická situácia nestabilná a vládne obdobia jednotlivých vlád sú pomerne krátke. Avšak v prípade Nórska je situácia iná. Počas vojny sa medzi politickými stranami a spoločenskými vrstvami vytvoril pocit jednoty a vznikla myšlienka spolupráce medzi politickými stranami, a to aj napriek ich rozdielnym postojom a politickým programom. Táto spolupráca dostala názov *Spoločný program (Fellesprogrammet)*. Hlavnou myšlienkou bolo, že spolupráca medzi Stranou práce (Arbeidpartiet), Agrárnou stranou (Bondepartiet), Pravica (Høyre), Ľavicou (Venstre), Kresťanskou ľudovou stranou (Kristelig Folkeparti) a Komunistickou stranou (Kommunistpartiet) bude pokračovať, čo bude mať za následok, že opozícia nebude klásť odpor. V roku 1949 získala Strana práce väčšinu v parlamente, a Pravica bola najväčšou stranou, ktorá stála v opozícii. *Spoločný program* nemal v praxi veľké uplatnenie, slúžil skôr ako potvrdenie jednoty v spoločnosti. Strana práce viedla politiku zameranú na rast zamestnanosti, rozvoj priemyslu a budovanie sociálneho štátu.

3.1.1.1 Ciele a hodnoty Učebnicovej normy 1959

Po založení *Norsk Språknemnd* v roku 1952 obdržala inštitúcia od nórskeho Ministerstva školstva nasledujúci list:

„V následnosti na udalosti zo dňa 24. apríla 1952 musíme požiadať *Norsk Språknemnd*, aby prepracovala učebnicovú normu hneď, ako to bude možné.“²⁷

²⁶ Norsk Språknemnd. In *Store norske leksikon*. 29.10.2015. Dostupné z: <https://snl.no/Spr%C3%A5kr%C3%A5det> [cit. 2017-08-19]

²⁷ V originále: „Under henvisning til ekspedisjon 24. april 1952 skal man hermed anmode Norsk språknemnd om å utarbeide en læreboknormal snarest råd er“. Dostupné z: *Arbeidet med læreboknormalen*. In: *Språkrådet*. [online]. http://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/Om-oss/Historikk1/Norsk_spraaknemnd/Arbeidet_med_laereboknormalen/ [cit. 2017-08-19]

Problémom bolo, že v predchádzajúcich jazykových reformách, ktorých cieľom bolo vytvoriť „spoločnú“ nórčinu *sammorsk*, a výsledkom bolo zavedenie tzv. radikálnych tvarov podľa nárečí vedľa tradičných tvarov, čím sa formy rozdelili na hlavné a vedľajšie. V učebniciach a v úradnom styku smeli byť používané len tvary hlavné, ale v literatúre a bežnej komunikácii sa používali taktiež tvary voliteľné, čo spôsobovalo zmätok a viedlo k spomínanej *Foreldreaksjonen*. *Norsk Språknemnd* preto začala pracovať na tom, aby obmedzila počet dobletných tvarov a v roku 1958 vydala *Framlegg til læreboknormalen*.²⁸

3.1.1.2 Konkrétne jazykové úpravy

Najdôležitejšími zmenami tejto reformy sú:

- zavedenie povinného písania zdvojenej spoluhlásky u slovies končiacich na *-ere*,
- v slovách začínajúcich na *hv-* sa *h-* odstránilo, nakoľko bolo zavedené v nynorsku,
- mnohé zo slov, ktoré boli zaradené medzi hlavné formy v predchádzajúcich reformách, sa od roku 1959 viedli ako formy vedľajšie, napr. *bein* [ben], *sein* [sen],
- u slovies, ktoré majú v minulom čase príponu *-et*, sa po reforme povolilo taktiež používanie prípony *-a*²⁹

Tabuľka 1: Príklady jazykových úprav Reformy 1959

Tvar pred rokom 1959	Tvar po roku 1959
plasere	plassere
trafikere	trafikkere
hvirvel	virvel
hverken	verken
danset	dansa / danset

²⁸ Ibid.

²⁹ Ibid.

3.1.1.3 Reakcie verejnosti

Framlegg til læreboknormalen bol verejnosťou ostro kritizovaný a pripomienky vyšli v dokumente *Kritikk*.³⁰ Jazyková komisia preto *Framlegg til læreboknormalen* zrevidovala a pravopisná reforma vstúpila v platnosť 1. októbra 1959, ale až do roku 1962 bolo žiakom v školách povolené používať formy odsúhlasené predchádzajúcou reformou. Zaujímavé je, že reforma síce obmedzila počet hlavných foriem, ale nedošlo k redukcii foriem voliteľných. Mnoho radikálnych foriem bolo označených za hlavné tvary, čo si vyslúžilo ostrú kritiku. Noviny *Morgenbladet* sa vyjadrili, že „[t]áto práca, ktorá stála nemalú sumu, je nanič. Normalizácia riksmålu sa má diať za spolupráce Riksmålsforbundet a Nórskej akadémie, ktoré na to majú vzdelanie a dôveru verejnosti. Norsk Språknemnd vzdelanie ani autoritu nemá, nikto ju nepotrebuje. Členovia Norsk Språknemnd môžu ísť domov.“³¹

3.1.2 **Reforma 1981**

Po zavedení Učebnicovej normy 1959 to vyzeralo, že práce na vytvorení samnorsku budú pokračovať. Avšak skutočnosť bola iná: lídri Strany práce chceli mať voľnú ruku, a nebyť zväzovaní pravidlami a požiadavkami samnorsku. Strana preto chcela presunúť jazykové problémy orgánu, v ktorom by pôsobili jazykóví experti. Ale to už sa s menom *Norsk Språknemnd* a jej činnosťou spájalo príliš mnoho kontroverzných otázok a rozhodnutí, a z tohto dôvodu prestala Strana práce aktívne podporovať činnosť tejto jazykovej inštitúcie, čo spôsobilo, že sa od ideí samnorsku začalo ustupovať. Začiatkom 60. rokov sa odohralo niekoľko tajných stretnutí medzi vodcami *Riksmålsforbundet* a Strany práce, ktorých sa zúčastnili takisto aj lídri ostatných politických strán. To v januári 1964 viedlo k vytvoreniu politického komité, ktorého cieľom bolo „posúdiť jazykovú situáciu v Nórsku a navrhnúť zákony alebo opatrenia, ktoré zabezpečia ochranu a rozvoj nórskeho jazykového dedičstva.“³² Komité bolo nazvané

---

³⁰ Ibid.

³¹ V origináli: „Sprognevndens arbeide, som har kostet enorme summer, er et bortkastet arbeide. Normaliseringen []: normeringen] av riksmålet utføres av Riksmålsforbundet og Det Norske Akademi i fellesskap. De har både den videnskapelige autoritet og riksmålsfolkets tillit. Norsk Språknemnds medlemmer har hverken autoritet eller tillit, Det er ingen som trenger dem. De kan gå hjem.“

Ibid.

³² V origináli: „å vurdere språksituasjonen i Norge og foreslå lover eller tiltak for å ta vare på og utvikle den norske språkarven.“

Store norske leksikon – Vogt-komiteen – utdypning (NBL-artikkel) [online]. 14.2.2009 [cit. 2017-10-26]. Dostupné z: <https://snl.no/Vogt-komiteen>

Vogt-komiteen, podľa jeho vodcu, lingvistu a rektora Univerzity v Oslo, Hansa Vogta (1903 – 1986).

Ernst Håkon Jahr píše, že komité:

*[...] was also known as 'The Language Peace Commission', since it was given a mandate to propose mechanisms that were to serve as the basis for reconciliation between the various parties of the language struggle. The commission was asked 'to evaluate the entire language situation and recommend measures which may serve to protect and develop our Norwegian linguistic heritage. [...]'*³³

V roku 1966 vláda Strany práce rezignovala a nahradila ju koalícia nesocialisticky orientovaných politických strán. Potom komité odovzdalo svoju správu celému radu inštitúcií, pričom ich zároveň žiadala o názor, odporúčania a pripomienky. Obrat v jazykovom plánovaní znamenali i dianie v roku 1968 v Paríži, USA a v Prahe, čo len nahrávalo tomu, aby bolo vyhovené požiadavkám Vogtkomiteen, ktoré okrem iného žiadalo, aby bola *Norsk Språknemnd* zrušená.³⁴

3.1.2.1 Ciele a hodnoty Reformy 1981

Po reforme v roku 1959 a jej relatívnom neúspechu jazykové inštitúcie definitívne opustili ideu o vzniku samnorsku, čo viedlo k novej nórskej jazykovej politike. *Nórska jazyková komisia Norsk Språknemnd* bola v roku 1972 nahradená *Jazykovou radou (Språkrådet)*. Tá vypracovala návrh reformy, ktorá sa po prvýkrát v histórii nórskeho jazyka týkala len bokmålu a viedla k jeho liberalizácii. Mnohé tradičné slovné formy, ktoré boli až do roku 1981 označené ako voliteľné, boli zrovnoprávnené s hlavnými. Avšak v mnohých prípadoch sa stalo, že aj napriek tomu, že sa voliteľné formy hojne využívali v hovorenej reči, neboli zrovnoprávnené s hlavnými tvarmi. To, či slovná forma bude schválená ako hlavná alebo nie, bolo podľa O. M. Selberga častokrát dielo náhody.³⁵ Bolo napríklad povolené používať tvary mužského rodu u feminín, ale nie v učebniciach. Ernst Håkon Jahr popisuje situáciu nasledovne:

---

³³ JAHN, Ernst Håkon. *Language planning as a sociolinguistic experiment: the case of modern Norwegian*, s. 142

³⁴ Ibid.

³⁵ SELBERG, Ole Michael. Hvorfor ble bokmålet reformert i 1981?. *Språknytt*. 1997, 1-97, s. 22. Dostupné z: http://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/Publikasjoner/Spraaknytt/Arkivet/Spraaknytt_1997/Spraaknytt_1997_1/Hvorfor_ble_bokmaalet_reformert/

[...] The most important of these features concerned the definite article for nouns which were feminine in Standard Bokmål, since, as we saw earlier, the private Riksmål standard, as well as upper middle-class speech, barely used the feminine grammatical gender, employing instead common (masculine/feminine) gender. The 1972 Resolution meant that if pupils wanted to, they could use the common gender system in their essays without penalty. [...] ³⁶

3.1.2.2 Konkrétne jazykové úpravy

Všetky reformy pred rokom 1981 sa týkali oboch jazykových foriem – bokmálu i nynorsku. Na rozdiel od nich sa Reforma 1981 týka hlavne bokmálu, nakoľko priblíženie a zlúčenie oboch jazykových foriem už nebolo aktuálne. V tejto reforme boli schválené a prijaté nasledujúce body:

- mnoho slov, ktoré boli od roku 1938 označované ako vedľajšie formy, boli znovu prijaté ako formy hlavné. Týkalo sa to hlavne slov *frem, syd, bro, dukke, mave, sen, ren, muld, gulv, mel*, atď. Avšak zmena sa netýkala slov *etter, sno, språk, nå, sju, hage, farge, hauk*.
- prijalo sa ľubovoľné používanie koncovky *-en* a *-a* u podstatných mien ženského rodu v určitom tvare, a to vrátane slov, u ktorých do tej doby bola zo štylistických dôvodov povolená len koncovka *-a*.
- takisto u podstatných mien stredného rodu sa v určitom tvare množného čísla zrovnoprávnilo používanie koncoviek *-ene* a *-a*.
- v prípade slovies, ktoré mali v präterite *au*, došlo k zmene týchto hlások na *øy*.³⁷

---

³⁶ JAHR, ENRST HÅKON, *Language planning as a sociolinguistic experiment. The case of modern Norwegian*. s. 155.

³⁷ Ibid.

Tabuľka 2: Príklady jazykových úprav Reformy 1981

Tvar pred rokom 1981	Tvar po roku 1981
kua	kua / kuen
øya	øya/ øyen
husa	husa / husene
epla	epla / eplene
braut	brøyt
skaut	skøyt

Zatiaľ čo predchádzajúce reformy sa snažili o to, aby boli zo štandardného jazyka vyradené formy, ktoré sa len zriedkavo vyskytovali v textoch, reforma z roku 1981 spôsobila, že v bokmále existovala väčšia rozmanitosť ako predtým. Každý očakával, že formy riksmålu, tradične považované za prestížne, zabezpečia častejšie používanie štandardného bokmålu, čo sa naozaj stalo, hlavne v učebniciach, čím sa bokmål ešte viac vzdialil od nynorsku.

3.1.2.3 Reakcie verejnosti

Reforma 1981 je všeobecne vnímaná ako liberalizujúca, a tým, že zrovnoprávnila hlavné a vedľajšie formy slov, znamená definitívny koniec približovania bokmålu a nynorsku.³⁸ Do spisovnej slovnej zásoby sa vrátili výrazy, ktoré predchádzajúce reformy vyradili, a to aj napriek tomu, že sa bežne používali. Ako píše Finn-Erik Vinje: „*Aby sa výraz mohol schváliť a používať v písomnej forme, musí byť všeobecne používaný*“.³⁹ Táto reforma bola prvým krokom k otvorenej jazykovej politike a deskriptívnemu jazykovému plánovaniu, čo nevyvolalo takmer žiadne reakcie verejnosti a viedlo k všeobecnej spokojnosti a slobode vo výbere slovnej zásoby ako v ústnej, tak v písomnej forme jazyka.

³⁸ VANNEBO, Kjell Ivar. Utviklinga i bokmål 1950–2000. *Språknytt* [online]. 2002, 30(3-4), 1-5 [cit. 2017-11-04]. Dostupné z: http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2002/spraknytt3-4_2002_web.pdf?id=7380

³⁹ V origináli: „[F]or å bli godkjent som skriftlig norm må et uttrykk være i alminnelig bruk hos de skrivevante.“ SELBERG, Ole Michael. Hvorfor ble bokmålet reformert i 1981? *Språknytt* [online]. 1997, 25(1) [cit. 2017-11-04]. Dostupné z: http://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/Publikasjoner/Spraaknytt/Arkivet/Spraaknytt_1997/Spraaknytt_1997_1/Hvorfor_ble_bokmaalet_reformert/

3.1.3 Reforma 2005

Z politického hľadiska znamenal rok 2005 zlepšenie pozície Strany práce, ktorá sa pod vedením Jensa Stoltenberga a strana získala väčšinu v parlamente spolu s ďalšími „červenozelenými“ stranami ľavého streda. Tento výsledok viedol k vzniku červenozelenej koalície a Jens Stoltenberg si predĺžil svoj premiérsky mandát.⁴⁰ Čo sa týka samotnej jazykovej reformy, líši sa od tých predchádzajúcich, nakoľko nie je tak konzistentná a odohráva sa hlavne na úrovni diskusií a korešpondencie medzi *Kulturdepartementet* a *Språkrådet*.⁴¹

3.1.3.1 Ciele a hodnoty Reformy 2005

Už v predchádzajúcej reforme sa jazykové inštitúcie držali princípu, že je pomerne nešťastné vylučovať z jazyka formy, ktoré majú svoje historické opodstatnenie a v reči a literatúre sa využívajú.⁴² Tohto princípu sa drží i Reforma 2005, a v duchu liberalizácie jazykovej politiky sa jazykové inštitúcie venujú hlavne odstraňovaniu „mŕtvych“ jazykových foriem, a nie ich označovaniu za hlavné a vedľajšie. Idea samnorsku je definitívne opustená, čo naznačuje i vyhlásenie nórskeho parlamentu: „*Nórsky pravopis má byť čo najstabilnejší, tzn. že je potrebné vyhýbať sa novým a častým opatreniam, a to ako reformám, tak každoročným úpravám pravopisných noriem.*“⁴³

3.1.3.2 Konkrétne jazykové úpravy

Zatiaľ čo v predchádzajúcej reforme boli voliteľné formy zrovnoprávnené s formami hlavnými, čo v praxi znamenalo, že žiaci a študenti mohli v školách používať tak hlavné, ako voliteľné formy slov, ale v učebniciach a v úradnom styku bolo povolené použitie len foriem hlavných, v reforme 2005 boli hlavné a vedľajšie formy zrovnoprávnené.⁴⁴ Tvary samnorsku, ktoré boli uznané za predchádzajúcich reforiem, ale v praxi sa používali len zriedkavo, boli

---

⁴⁰ *Norsk biografisk leksikon*. Jens Stoltenberg [online]. [citované 28-10-2017]. Dostupné z:

https://nbl.snl.no/Jens_Stoltenberg

⁴¹ GUTTU, Tor. Rettskrivningsendringene i 2005. *Språknytt* [online]. 2005, 33(3), 1-4 [cit. 2017-10-28]. ISSN 0333-3825. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2005/snytt053.pdf>

⁴² Ibid.

⁴³ V origináli: „Norsk rettskriving skal stabiliserast, dvs. at ein så langt råd er skal unngå nye og hyppige endringar i gjeldande rettskriving, både meir omfattande reformer og årvisse justeringar i einskildspørsmål.“ Ibid.

⁴⁴ Reforma 2005 sa znovu týkala len bokmálu. Čo sa týka nynorsku, k zrovnoprávneniu hlavných a voliteľných foriem došlo v roku 2012.

vyradené a dnes už nie sú uznávané za pravopisne správne, čo ale nemalo na verejnosť takmer žiadny dopad. V Reforme 2005 boli prijaté nasledujúce zmeny:

- znovupovolenie písania slov *frem, syd, bjerck, multe a ferge*,
- slobodný výber medzi použitím mužského alebo ženského rodu u podstatných mien končiacich sa na *-ning*, napr. *festning – festninga / festningen*. Výnimkou sú slová popisujúce osoby, napr. *slektningen*,
- zrovnoprávnenie foriem *sju* a *syv*, a to tak v ústnom, ako v písomnom prejave,
- geografické názvy v tvare *Den / Det / De + podstatné meno* priberajú toto substantívum v neurčitom tvare, napr. *De britiske øyer*
- zrovnoprávnenie slovík, ktoré v präterite po samohláske priberajú *-d*. Jeho písanie nie je od Reformy 2005 povinné,
- pri porovnávaní je v komparatívne používanie *mer* aj *mere*⁴⁵

Tabuľka 3: Príklady jazykových úprav Reformy 2005

Tvar do roku 2005	Tvar po roku 2005
Fram	Fram / frem
Festningen	Festninga / festningen
Sju	Sju / syv
De britiske øyene	De britiske øyer
Stod	Sto / stod
Mer penger	Mer penger / mere penger

3.1.3.3 Reakcie verejnosti

Podľa niektorých lingvistov priniesla práve táto reforma pokoj a stabilitu, čo bolo cieľom *Språkrådet*. Ako uvádza profesor Finn-Erik Vinje:

„[...] ak má jazyk fungovať, musia členovia spoločnosti dodržiavať pravidlá pravopisu, ovládať gramatiku, skloňovanie a slovosled. Čo sa týka jazykovej politiky, človek by nemal

⁴⁵ GUTTU, Tor. Rettskrivningsendringene i 2005. *Språknytt* [online]. 2005, 33(3), 1-4 [cit. 2017-10-28]. ISSN 0333-3825. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2005/snytt053.pdf>

byť kreatívny. Realistická jazyková politika nesmie rešpektovať zmeny, ktoré nie sú v súlade s charakterom jazyka. Písomný jazyk má veľkú hodnotu, je nositeľom tradičných hodnôt a spája ľudí. To, že je stabilný a jednotný, je výhoda. Jazyková politika by mala byť vo svojej podstate konzervatívna a v záujme zachovania jazyka sa zmeny musia uskutočňovať pomaly.⁴⁶

Po roku 2005 sa mohla *Språkrådet* začať zameriavať na iné jazykové problémy, ako je napr. vplyv angličtiny alebo neznalosť iných škandinávskych jazykov, ktoré bližšie popíšem v nasledujúcich podkapitolách.

3.1.4 Reforma 2012

V rokoch 2007-2008 vypracovala vláda dokument *Mål og mening. Ein heilskapeleg norsk språkpølitikk*, kde sa uvádza, že nòrska jazyková politika si kladie za cieľ:

1. Spomaliť ochudobňovanie nòrčiny a zabezpečiť, aby sa nòrčina, a to ako bokmål, tak nynorsk, používala vo všetkých oblastiach spoločnosti, a to aj tam, kde je použitie cudzieho jazyka potrebné.
2. Dosiahnuť úplné zrovnoprávnenie oboch písomných jazykových foriem: bokmål a nynorsk musia mať rovnaké postavenie vo všetkých spoločenských odvetviach.⁴⁷

---

⁴⁶ V originále: „[...] skal det fungere, må medlemmene av språksamfunnet følge reglene for rettskriving, grammatikk, orddannelse og bøyning. Man bør ikke være kreativ når det gjelder språkpølitikk. En realistisk språkpølitikk skal ikke respektere forandringer som er mot språkets natur. Skriftspråket har stor verdi, det er en tradisjonsbærer og det binder mennesker sammen. Det er en fordel at det er stabilt og enhetlig. Språkpølitikken bør i sitt vesen være konservativ og for å bevare språket må forandringene skje langsomt.“
VINJE, Finn-Erik. Ny rettskrivning fredag 1. juli 2005. *Lektorbladet*. 2005, 2-05, s. 15-21 [online]. Dostupné z: http://www.norsklektorlag.no/getfile.php/13374/Filer/Lektorbladet%20%28filmappe%29/lektorbladet_no2_05.pdf

⁴⁷ V origináli: „1. Å hindre domenetap for norsk: å sikre at norsk, både bokmål og nynorsk, blir brukt innen alle områder i samfunnet, også der bruk av fremmedspråk er nødvendig. 2. Å oppnå full likestilling mellom de to norske skriftspråkene: Bokmål og nynorsk må bli virkelig likestilte på alle domener i samfunnet“
Mål og mening. Ein heilskapeleg norsk språkpølitikk Stortingsmelding nr. 35 (2007 – 2008) [online]. [28-10-2017]. Dostupné z: <http://www.regjeringen.no/pages/2090873/PDFS/STM200720080035000DDDPDFS.pdf>

3.1.4.1 Ciele a hodnoty Reformy 2012

Predchádzajúce reformy sa týkali hlavne bokmálu, avšak v roku 2012 vstúpila v platnosť reforma 2012. Jej cieľom bolo hlavne zjednotiť normy a vytvoriť tak zrozumiteľný a jednotný nynorsk, ktorý je užívateľsky nenáročný ako pre tých, ktorí ho používajú ako hlavný komunikačný prostriedok, tak pre tých, ktorí využívajú hlavne bokmål. Jednou z hlavných požiadaviek bolo, aby bol nynorsk zrozumiteľný a jednoduchý pre každého, bez ohľadu na úroveň predchádzajúceho vzdelania a jazykové schopnosti. Zohľadnili sa taktiež faktory ako frekvencia užívania slov v hovorovej reči, geografické rozpätie a tradičné formy využívané hlavne v písomnom prejave. Na vytvorení tejto normy sa podieľalo sedem členov komisie a jedna sekretárka, pričom proces schvaľovania noriem bol verejný a každý sa k nemu mohol vyjadriť, eventuálne sa ho zúčastniť.⁴⁸

3.1.4.2 Konkrétne jazykové úpravy

Výsledkom tejto reformy je odstránenie rozdielu medzi hlavnými a vedľajšími formami slov v nynorsku, tzn. že boli zrovnoprávnené. Už neexistujú formy, ktoré síce žiaci a študenti v školách môžu používať, ktoré sa ale nesmú vyskytnúť v učebniciach a oficiálnych dokumentoch. Niektoré formy boli vylúčené z pravopisne správneho nynorsku, v iných prípadoch ostala zachovaná sloboda výberu – slová sa môžu písať viacerými spôsobmi a všetky sú považované za pravopisne správne a norme vyhovujúce. *Språkrådet* vytvorila online kurz nynorsku pre študentov a pre verejných činiteľov a vydala brožúru *Ny nynorskrettskriving frå 2012*, ktorá sa distribuovala do škôl a verejných inštitúcií.⁴⁹

Zmeny sa najviac dotkli sloviess, kde to, či sa v nich bude alebo nebude používať hláska *j*, záleží na voľbe používateľa jazyka. V niektorých prípadoch sa v množnom čísle podstatných mien odstránila prípona *-i* a *-or* a v strede slova je používanie dvojhlásky povinné.⁵⁰

---

⁴⁸ Mandatet. In: *Språkrådet* [online]. [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/Spraka-vare/Norsk/normering/Rettskrivingsvedtak/nynorsknorm/bekgrunn/Mandatet/>

⁴⁹ Ny rettskriving i nynorsk i 2012. In: *Språkrådet* [online]. [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/Spraka-vare/Norsk/normering/Rettskrivingsvedtak/nynorsknorm/>

⁵⁰ HOVDENAK, Marit. Nynorsknorma – slik blir ho. *Språknytt* [online]. 2011, 39(3), 18 - 21 [cit. 2017-10-28]. ISSN 0333-3825. Dostupné z: http://sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2011/32011/spraaknytt_3_2011.pdf

Tabuľka 4: Príklady jazykových úprav Reformy 2012

Tvar pred rokom 2012	Tvar po roku 2012
døri / døra	døra
leggje	leggje / legge
jenter / jentor	jenter
kjøkken	kjø(k)ken
trøytt / trøtt	trøytt

3.1.4.3 Reakcie verejnosti

Aj keď cieľom *Kulturdepartementet* a *Språkrådet* bolo nynorsk zjednodušiť, nie všetci sa zhodnú na tom, že sa týmto inštitúciám podarilo to dosiahnuť. Klaus Johan Myrvoll v článku pre nórsky denník *Aftenposten* tvrdí, že v reforme bolo prijatých príliš mnoho foriem majúcich pôvod v bokmále. „[p]rinášanim nových, bokmålom ovplyvnených foriem do pravopisne správneho nynorsku spôsobí len to, že nynorsk bude v budúcnosti ešte podobnejší bokmálu. To neodpovedá cieľu vytvoriť „zrozumiteľný, jednoduchý a jasný nynorsk“ a veľmi nepomáha veľkému počtu študentov, ktorí majú problém tieto jazykové formy od seba odlišiť.“⁵¹ To, či má pravdu a či sa nynorsk natoľko priblíži k bokmálu, že to bude spôsobovať problémy, ale nie je témou tejto práce a, čo je dôležitejšie, nie je možné odhadnúť, efekty uvidia jazykové inštitúcie v najbližších desaťročiach.

3.1.5 Dianie po roku 2012

Od roku 2012 už žiadne reformy prijaté neboli, to ale neznamená, že sa žiadne zmeny neudiali. Ako v bokmále, tak v nynorsku sa niektoré slová prispôbili nórskeму pravopisu, a to: *nikab* alebo *kviss* (*quiz*). Pre technické účely sa schválilo písanie času aj s dvojbodkou

⁵¹ V origináli: „[v]ed å lyfta opp nye, bokmålspåverka former til offisiell norm gjer dei sitt til at nynorsken i framtida vert liggjande endå tettare opp mot bokmål. Dette svarar dårleg til intensjonen om å skapa ei «tydeleg, enkel og stram norm» for nynorsk – og hjelper lite dei mange elevane som strevar med å skilja dei to språka frå kvarandre.“

MYRVOLL, Klaus Johan. 2012-nynorsken vert ikkje enklare. *Aftenposten* [online]. [2017-01-24]. [cit. 2017-10-28]. Dostupné z: <https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/wPGGG/2012-nynorsken-vert-ikkje-enklare#.Tx1O-qXj6Bk>

(09:00 a nie len 09.00) a dátumu vo formáte RRRR-MM-DD. Takisto letopočty po roku 2000 sa slovne môžu písať po vzore angličtiny začínajúc číslou 20 – *tjue*. Napr. rok 2014 je povolené písať aj *totusenogfjorten* aj *tjuefjorten*. U istých skupín slov došlo k zrovnoprávneniu predpôň, prípadne u substantív k slobode výberu medzi mužským a stredným rodom, a to konkrétne u slov *design* a *kompliment*.⁵²

---

⁵² Rettskrivningsvedtak etter 2012. In: *Språkrådet* [online]. [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/Spraka-vare/Norsk/normering/Rettskrivningsvedtak/rettskrivningsvedtak-etter-2012/>

4 JAZYKOVÉ PLÁNOVANIE V NÓRSKU PO ROKU 2006

Rok 2006 môžeme s ohľadom na jazykovú politiku a jazykové plánovanie v Nórsku považovať za prelomový. Už Reforma 2005 a Reforma 2012 neboli reformami per se, nakoľko sa v nich, na rozdiel od reforiem predchádzajúcich, neurčovalo, ktoré formy sú pravopisne správne a ktoré nie. Jednalo sa hlavne o odporúčania a deklarácie, čo môžeme označiť za prechod od implicitného jazykového plánovania, kedy sa zmeny v jazyku odohrávajú za pomoci legislatívy, tzn. vyhlášok a jazykových zákonov, k plánovaniu explicitnému, ktoré prebieha vydávaním deklarácií a odporúčaní. Explicitné plánovanie je znázornené na Obrázku 3 na strane 6, a v praxi znamená, že jazyková politika je podnietená politickými diskusiami o jazyku, ktoré následne na to môžu vyvolať zmeny v jazykovej politike a následne na to i v jazykovom plánovaní. Zmena ale nastáva v tom, že tieto zmeny nie sú vydávané legislatívne, ale len formou deklarácií, vyhlásení a odporúčaní jazykových inštitúcií. Tento typ jazykového plánovania platí pre celú Škandináviu a prelomovo začalo práve v roku 2006, kedy sa na stretnutí lingvistom v Helsingøre reprezentanti jazykových inštitúcií jednotlivých škandinávskych a severských krajín dohodli na vydaní *Deklarácie o škandinávskych jazykoch (Språkdeklarasjon)*.

4.1 Deklarácia o škandinávskych jazykoch (Språkdeklarasjon)

Už v úvode som spomenula, že nórčina je vzájomne zrozumiteľná so švédštinou a dánčinou, avšak nie rovnakým spôsobom. V písanej forme je nórčina viac príbuzná s dánčinou, zatiaľ čo vo forme ústnej je lepšie vzájomne zrozumiteľná so švédštinou. Ale táto vzájomná zrozumiteľnosť škandinávskych jazykov je, ako uvádza Jørn Lund v článku *Mulighederne for at virkeliggøre de nordiske uddannelsesministres deklaration om nordisk sprogpolitikk fra 2006* (Lund, 2006), je z dôvodu globalizácie a vplyvu angličtiny na ústupe. Za ďalšiu príčinu tejto situácie považuje fakt, že od roku 1952, kedy sa členmi Severskej rady stali aj baltské štáty (aj keď majú iba status pozorovateľa), začali sa politické stretnutia a konferencie odohrávať v angličtine. Avšak táto situácia môže mať pôvod aj niekde inde. Prezidentka Mládežníckej Severskej rady *Ungdommens Nordiske Råd*, Lisbeth Sejer Gøtzche, sa pre dánsky denník *Politiken* vyjadrila nasledovne: „Znalosť susedných škandinávskych jazykov je v súčasnej dobe natoľko ohraničená, že sme nútení používať angličtinu, aby sme mohli vykonávať našu prácu. To je veľká škoda. Je neuveriteľné vzácné, aby sa človek mohol

vyjadriť vo svojom materinskom jazyku a poslucháči mu rozumeli. Ale znalosť susedných škandinávskych jazykov nemá v školstve prioritu, už nepočúť ostatné severské jazyky v médiách, a toto je výsledok, že sme nútení sa vyjadrovať v angličtine.“⁵³ Dánska ministerka pre Severské záležitosti, Bertel Haardel, reagovala na situáciu podobne: „Je vylúčené, aby sa na týchto zasadnutiach používala angličtina, je to v rozpore s ideou severskej spolupráce a Deklaráciou o jazykoch. Ak to bude takto pokračovať, bude to viesť k diskusii v Severske rade ministrov a podľa môjho názoru to povedie k pozastaveniu finančnej podpory. A tu som si istá, že Nóri so mnou budú súhlasiť. To by sme už mohli zveriť túto záležitosť do rúk EÚ.“⁵⁴

4.1.1 Ciele a hodnoty Deklarácie o jazykoch

Bente Haardel spomenula Deklaráciu o jazykoch (*Språkdeklarasjon*). Tá vyšla ako reakcia na klesajúce vzájomné škandinávské porozumenie z hľadiska 1. septembra 2006 a severskej jazykovej politiky vytyčuje 5 cieľov a požaduje, aby všetci obyvatelia Severu:

- ovládali ako ústne, tak písomne jazyk / jazyky, ktoré fungujú ako komunikačný prostriedok v oblasti, v ktorej žijú;
- boli schopní medzi sebou komunikovať, a to hlavne v jednom zo škandinávskych jazykov;
- mali základné povedomie o jazykovej situácii a jazykových reguláciách v Škandinávii;
- mali veľmi dobrú znalosť minimálne jedného svetového jazyka a dobrú znalosť ďalšieho cudzieho jazyka;

---

⁵³ V originále: „Kendskapet til nabosprogene i Norden er nu så begrænset, at vi er nødt til at bruge engelsk for at kunne udføre vores arbejde. Det er meget ærgerligt. Det er utrolig rart at kunne tale og blive forstået på site get sprog. Men nabosprogsforståelse bliver ikke prioriteret i skolerne, man hører næsten ikke de andre nordiske sprog i medierne længere, og nu er resultatet altså, st vi er nødt til at ty til engelsk.“

LUND, Jørn. Mulighederne for at virkeliggøre de nordiske uddannelsesministres deklARATION om nordisk sprogpolitik fra 2006. In: *Språk i Norden 2009: Tema: Språkpolitik och språkattityder*. Kodaň: Språkportalen, 2009, s. 14. ISBN 82-7433056-0. ISSN 0108-8270.

⁵⁴ „Det er helt udelukket, at de kan tale engelsk på deres møder. Det er i strid med hele det nordiske samarbejdes idé. Og det er også i strid med sprogdeklarationen. Hvis de går over til at holde deres møder på engelsk, så vil det føre til en debat i Nordisk Ministerråd, og der vil det være min holdning, at de ikke skal have offentlig støtte, hvis det foregår på engelsk. Og det ved jeg, at nordmændene er enige med meg i. For så kan man lige så godt lægge det i EU-regi.“

- mali všeobecné povedomie o tom, čo je to jazyk a ako funguje.⁵⁵

Okrem toho odporúča Jørn Lund, aby každý ovládal aspoň dva škandinávске jazyky a aby tieto fungovali ako jazyky vyučovacie, a to hlavne na univerzitnom stupni, a týmto spôsobom sa rozvíjala odborná terminológia.⁵⁶ Práve v tejto oblasti je situácia komplikovaná, nakoľko väčšina univerzít v Škandinávii za účelom zvýšenia prestíže a prilákania väčšieho počtu zahraničných študentov ponúka čoraz väčšie množstvo bakalárskych a magisterských programov vyučovaných v angličtine. V prípade Nórska, univerzita v Oslo ponúka viac ako 50 magisterských programov v angličtine, a podľa poslednej výročnej správy percento oborov, ktoré sa vyučujú v angličtine, vzrástlo z 8,9 (2007) na 18,3 (2005).⁵⁷ To sa značne vymyká tomu, čo vyžaduje *Språkdeklarasjon*, a to docieľiť, aby škandinávске jazyky fungovali ako vyučovacie jazyky a vytvorila sa tak odborná vedecká terminológia, ktorá momentálne existuje hlavne v anglickom jazyku.⁵⁸ Dokonca aj v programoch, ktoré sú vyučované v nórčine, majú študenti právo skladať skúšky v angličtine, zároveň si ale môžu vybrať aj nórčinu, švédštinu alebo dánčinu. Ak je ale program vyučovaný v angličtine, skúšky je povolené skladať taktiež v angličtine, bez možnosti výberu ďalšieho jazyka. (Lund, 2006)⁵⁹ V praxi to vyzerá tak, že študenti si často vyberajú možnosť skladať skúšky v angličtine, pretože „[...] je ťažké písať o obore v nórčine.“⁶⁰

Ako podotýka Jørn Lund, táto situácia je nesmierne ťažká a jej riešenie bude vyžadovať čas a financie. Odporúča, aby sa univerzitné nariadenia a predpisy upravili tak, aby v súlade s požiadavkami *Språkdeklarasjon* garantovali výuku a rozvoj odbornej terminológie v škandinávskych jazykoch.

Tento problematike sa venuje už samotná *Språkdeklarasjon*, a to v súvislosti s termínom *parallelspråklighet*, čo v praxi znamená paralelné používanie dvoch jazykov hlavne na

⁵⁵ AF HALLSTRÖM-REIJONEN, Charlotta. Förord. In: *Språk i Norden 2009: Tema: Språkpolitikk och språkattityder*. Kodaň: Språkportalen, 2009, s. 2. ISBN 82-7433056-0. ISSN 0108-8270.

⁵⁶ LUND, Jørn. Mulighederne for at virkeliggøre de nordiske uddannelsesministres deklARATION om nordisk sprogpolitik fra 2006. In: *Språk i Norden 2009: Tema: Språkpolitikk och språkattityder*. Kodaň: Språkportalen, 2009, s. 14. ISBN 82-7433056-0. ISSN 0108-8270.

⁵⁷ NESJE NYBØ, BJØRG. Språkdilemma i høgare utdanning. *Språknytt* [online]. 2017, 45(2), 12-13 [cit. 2017-10-04]. ISSN 0333-3825. Dostupné z: http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2017/22017/spraknytt-2-2017_netutgave.pdf?id=16599

⁵⁸ <http://www.uio.no/english/studies/why-choose-uio/> [24-09-2017]

⁵⁹ <https://at.bi.no/NO/atbi/eksamen/spr%C3%A5kkrav/spr%C3%A5k-p%C3%A5-eksamen> [cit. 24-09-2017]

⁶⁰ VÅGE, Ole. Norsk fagspråk på frammarsj. *Språknytt* [online]. 2016, 44(1), 22-24 [cit. 2017-10-04]. ISSN 0333-3825. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2016/12016/spraknytt-1-2016.pdf?id=10924>

akademickej pôde, a to takým spôsobom, že [...] *jeden jazyk neinterferuje s druhým, ani ho nenahrádza, používajú sa paralelne.*⁶¹ Ako môžeme vidieť, v *Språkdeklarasjon* nie je špecifikované, ktoré jazyky budú paralelné s ktorými, nejedná sa teda len o paralelné používanie angličtiny a jedného zo škandinávskych jazykov (nórčina / švédština / dánčina), alebo jedného z jazykov neškandinávskych (islandčina / faerčina / grónčina / fínčina). Môže sa jednať o paralelné použitie napr. islandčiny a fínčiny, alebo fínčiny a švédštiny. Pointou tohto bodu Deklarácie o jazykoch je, že je potrebné vytvorenie odborného jazyka a databázy odborných termínov v každom jednom zo spomínaných jazykov, inak nemá zmysel o *parallelspråklighet* hovoriť, a to v každej oblasti vedy a výskumu.⁶²

4.2 Jazykové aspekty vo svete globalizácie

Aj keď som sa v predchádzajúcich kapitolách venovala aj ostatným severským jazykom, v tých nasledujúcich už budem jednotlivé aspekty aplikovať hlavne na nórčinu, i keď v niektorých prípadoch sa zmienim aj o situácii v ostatných škandinávskych krajinách. V posledných desaťročiach sa slovo globalizácia stalo veľmi populárnym slovom, a to aj vo sfére jazyka. *Slovník cudzích slov* definuje globalizáciu ako „*proces zjednocovania krajín, kultúr, ekonomík, peňažných jednotiek a pod., vytváranie väčších celkov*“.⁶³ V prípade jazyka ide o interakciu dvoch alebo viacerých jazykov, a to na všetkých úrovniach jazyka – zvukovej, gramatickej, lexikologickej i morfolologickej, v tomto prípade sa jedná hlavne o vplyv angličtiny, ktorá hlavne prostredníctvom médií jazykovú kultúru na jednej strane obohacuje, na strane druhej je otázne, či tieto vplyvy nemajú za následok ochudobňovanie jazyka. Túto otázku si kladú i jazykové inštitúcie, ktoré majú za úlohu vplyv angličtiny na nórčinu riešiť.

4.2.1 Purizmus v Škandinávii

Pri vytváraní a aktualizovaní odborných termínov, čo je jeden z cieľov Deklarácie o jazyku, sa tieto slová najčastejšie preberajú z cudzích jazykov, výnimkou je islandština, ktorá je známa svojím purizmom. V prípade škandinávskych jazykov sa jedná o tzv. cudzie slová

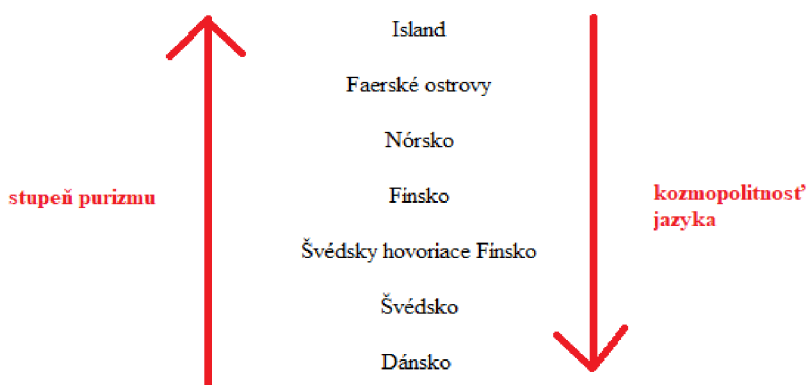
⁶¹ *Deklaration om nordisk språkpolitik*. [online]. <https://tidsskrift.dk/index.php/sin/article/viewFile/16807/14584> [cit. 28-09-2017]

⁶² Ibid.

⁶³ *Slovník cudzích slov* [online]. <http://slovník.azet.sk/slovník-cudzich-slov/?q=globaliz%C3%A1cia> [cit. 2017-10-28]

a kalk. Cudzíe slová môžeme definovať ako slová, ktoré majú pôvod v cudzom jazyku, zachovali si jeho štruktúru a neadaptovali sa cieľovému jazyku.⁶⁴ Naopak, kalk je termín označujúci slovo pochádzajúce z cudzieho jazyka, ktoré sa prispôbilo cieľovému jazyku napr. pravopisne a gramaticky.⁶⁵

Ari Páll Kristinsson v článku *Sprogdeklarasjon, sprogkultur og parallelsproglighed* popisuje výsledky projektu *Moderne importord i språka i Norden (MIN)*, ktorý sa realizoval v roku 2003 a ktorý mal za úlohu zistiť, koľko slov sa importovalo na Sever, resp. ako sa jednotlivé jazyky k tomuto fenoménu stavajú. Ako podklad pre výskum slúžili novinové články z obdobia medzi rokmi 1975 a 2000. To ale nebol jediný cieľ projektu, ten si taktiež kládol za úlohu zistiť, či a ako jazyková politika štátu ovplyvňuje postoj obyvateľov voči angličtine, čo viedlo k porovnávaniu jazykových politík štátov z hľadiska toho, do akej miery sú engelsk-positív a engelsk-negatív, čo môžeme voľne preložiť ako pro-anglické / proti-anglické. Podľa výsledkov MIN je najviac protianglicky orientovaný Island a najviac proanglicky orientované je Dánsko.⁶⁶

Obrázok 4: Znázornenie stupňa kozmpolity / purizmu severských jazykov. Zdroj: KRISTIANSEN, Tore. *Åbne og skjulte holdninger til engelskinflydelsen - hvad kan språkpolitikken påvirke?* In: *Språk i Norden 2009: Tema: Språkpolitik och språkattityder*. Kodaň: *Språkportalen*, 2009, 95 - 112. ISBN 82-7433056-0. ISSN 82-7433056-0.

Ako z obrázku vyplýva, najviac puristicky orientovaný je Island, čo je dané geografickými podmienkami a historickými udalosťami. Stupeň izolácie Islandu bol po dlhý

⁶⁴ *Store norske leksikon*. [online]. <https://snl.no/fremmedord> [cit. 2017-09-30]

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ KRISTIANSEN, Tore. *Åbne og skjulte holdninger til engelskinflydelsen - hvad kan språkpolitikken påvirke?* In: *Språk i Norden 2009: Tema: Språkpolitik och språkattityder*. Kodaň: *Språkportalen*, 2009, 95 - 112. ISBN 82-7433056-0. ISSN 82-7433056-0.

čas veľmi vysoký, čo má za následok nízke alebo takmer žiadne interferencie s ostatnými jazykmi, a preto i vysoko pro-puristicky orientovanú jazykovú politiku. Na druhej strane je najviac kozmopolitné Dánsko, ktoré už v histórii prijímalo slovnú zásobu z nemčiny, a tieto tendencie si uchovalo dodnes, i keď nemčinu už zastúpila angličtina.

Pri realizácii experimentu sa jazykové politiky a postoje členov jazykového spoločenstva skúmali podľa niekoľkých kritérií: pohlavie (žena / muž), vek (nízky / stredný / vysoký), príjem (nízky / stredný / vysoký), vzdelanie (nízke / stredné / vyššie), miesto bydliska (mesto / vidiek), počítačová gramotnosť (nízka / vysoká). Podľa výsledkov experimentu je prototyp proanglického človeka nasledovný: mladý muž žijúci v meste s vyšším vzdelaním a počítačovo gramotný, a to bez ohľadu na to, z ktorej krajiny pochádza a s akým typom jazykovej politiky má do činenia.⁶⁷

To, či je jazyková politika štátu pro- alebo protianglicky orientovaná, má pôvod aj v tom, do akej miery je jazyková spoločnosť puristicky orientovaná. *Bokmålsordboka* purizmus definuje ako „úsilie nahradit' cudzie slová v jazyku slovami domáceho pôvodu“.⁶⁸ Existuje niekoľko typov a stupňov purizmu:

- všeobecný alebo špecifický purizmus. Všeobecný purizmus je proti akémukoľvek cudziemu vplyvu na jazyk, zatiaľ čo špecifický purizmus je len proti vplyvom z konkrétnych jazykov.
- konzervatívny alebo regresívny purizmus. Konzervatívny purizmus je proti akýmkoľvek vonkajším vplyvom na jazyk, zároveň ale spracováva nové elementy prichádzajúce z iných jazykov. Purizmus regresívny sa vracia do histórie jazyka a snaží sa ho očistiť od cudzích slov, ktoré boli prijaté v minulosti.
- štylistický purizmus. Často existuje úzka spojitosť medzi nacionalizmom a purizmom. Tento typ purizmu sa zaoberá ľudovými výrazmi a snaží sa, aby neboli zaradené do štandardného spisovného jazyka.
- lexikálny – syntaktický – morfológický – fonológický – ortografický purizmus. Purizmus môže zahŕňať všetky úrovne jazyka. Fonológický a ortografický purizmus sa

---

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ *Bokmålsordboka*. „forsøk på å erstatte fremmede ord i et språk med hjemlige ord“http://ordbok.uib.no/perl/ordbok.cgi?OPP=purisme&ant_bokmaal=5&ant_nynorsk=5&begge=+&ordbok=begge [cit. 30-9-2017].

stavia proti cudzím fonémom a kombináciám fonémov, čo má napr. v nórčine za následok slová ako *teip* (v angličtine tape).⁶⁹

4.2.2 *Postoj voči minoritným jazykom*

Už v úvode som spomenula, že v Nórsku existujú štyri minoritné jazyky: sámčina, rómčina, kvénčina a tatárčina. Najviac rozšírená je sámčina, ktorá má status oficiálneho jazyka v sámskych administratívnych oblastiach hlavne v severnom Nórsku, čo znamená, že Sámovia môžu vyžadovať oficiálnu komunikáciu v sámčine. Od roku platí Zákon o Sámoch (Sameloven) a od tej doby má sámčina status oficiálneho jazyka v Nórsku. V roku 1989 vznikol v Nórsku aj sámsky parlament *Sámediggi* (nórsky Sametinget), ktorý okrem iného spravuje centrá na výuku sámskeho jazyka, ktorých je k dnešnému dňu v krajine 14.⁷⁰ Legislatíva taktiež upravuje výuku sámčiny: sámske deti, ktoré sú pod ochranou Nórskeho sociálneho úradu (Barnevernet), majú právo používať svoj materinský jazyk. V sámskych administratívnych oblastiach majú deti právo na vyučovanie v sámčine a zamestnanci verejnej správy majú právo na platené voľno, ak ho využijú na vzdelávanie sa v sámčine.⁷¹ Verejnoprávny kanál NRK má špeciálnu sekciu v sámčine⁷² v krajine existuje päť sámskych múzeí so stálymi expozíciami.⁷³ Okrem toho ponúka Univerzita v Tromsø kurzy a magisterské programy zamerané na sámsku literatúru, jazyk a vzdelávanie.⁷⁴

Čo sa týka ostatných minoritných jazykov, nie sú legislatívne natoľko podchytené, Kvénčina získala status minoritného jazyka až v roku 2005. 14. júna 2007 bol otvorený Kvénsky inštitút (Kainun institutti – Kvensk institutt). Úlohou inštitútu je „zriadiť a prevádzkovať kvénsku jazykovú radu a šíriť informácie o kvénskom jazyku a kultúre.“⁷⁵ V súvislosti s tým si Kvénsky inštitút kladie za cieľ:

---

⁶⁹ OMDAL, Helge. Både e-mail og e-post? Om avløyserord i norsk. In: *Moderne importord i språka i Norden*[online]. Oslo: Novus forlag, 2007, s. 49-75 [cit. 2017-10-01]. ISBN 978-82-7099-472-4. Dostupné z: <https://tidsskrift.dk/min/issue/viewIssue/3566/260>

⁷⁰ <https://www.sametinget.no/Tjenester/Spraak#section-Samiske-spraaksentre> [2017-10-28]

⁷¹ Ibid.

⁷² <https://www.nrk.no/sapmi/>

⁷³ <http://rdm.no/norsk/>

⁷⁴ https://uit.no/om/enhet/utdanning?p_dimension_id=88182

⁷⁵ V origináli: „Instituttets nasjonale oppgaver er å etablere og drifte et kvensk språkråd samt å drive opplysningsarbeide om språk og kultur.“ <http://www.kvenskinstitutt.no/om-kainun-institutti/> [cit. 2017-10-29]

- zviditeľniť a spopularizovať kvénsky jazyk a kultúru medzi kvénskou národnostnou menšinou a celkovo nórsnym ľudom,
- dosiahnuť dvojjazyčnosť kvénskej národnostnej menšiny, takisto v prípade mladej generácie,
- dosiahnuť, aby kvénsky jazyk a kultúra boli prínosom ako pre jednotlivcov, tak pre celú spoločnosť.⁷⁶

Okrem toho inštitút neustále pracuje na tom, aby sa kvénčina dostala takisto do písomnej podoby. V roku 2012 vyšli prvé učebnice kvénčiny a online kurz je dostupný na internetových stránkach inštitútu (<http://www.kvenskinstitt.no/eget-sprakarbeid/nybegynnerkurs-kvensk-10-deler/>). A aj napriek tomu, že kvénčina stále nefiguruje ako vyučovací jazyk na školách ani sa nevyučuje ako druhý, resp. tretí jazyk, podarilo sa Kvénskemu inštitútu dosiahnuť, aby sa kvénske deti v škôlkach mohli kvénčinu učiť.⁷⁷ Okrem toho ponúka Univerzita v Tromsø predmety ako Kvénsky jazyk a Kvénska literatúra.⁷⁸

Rómčina a tatarčina sú síce uznané ako minoritné jazyky, ale do dnešného dňa existujú len v ústnej forme a nikde sa nevyučujú ani nefungujú ako komunikačný prostriedok v úradnom styku. Tieto dve národnostné menšiny nijako výrazne nerozvíjajú svoju kultúru, čo môže byť, ako sa uvádza v článku *Norsk romani-/taterpolitikk. Fortid, nåtid, fremtid. En menneskerettslig vurdering av hovedtrekk i norsk politikk i forhold til romanifolket/taterne*. spôsobené i politikou ponorčovania a diskrimináciou týchto dvoch etník v minulosti.⁷⁹ Nejakú aktivitu ale môžeme zaznamenať: nórske organizácie vyplácajú potomkom utláčaných Rómov a Tatárov finančné kompenzácie a v múzeu Glomdalen je stála expozícia o jazyku, histórii a kultúre týchto dvoch národnostných menšín⁸⁰. V Osle vznikla organizácia *Romtiltaket*, ktorá poskytuje poradenské služby Rómom s cieľom, aby dostali možnosť začleniť sa do nórskej spoločnosti za rovnakých podmienok, ako zvyšok obyvateľstva.⁸¹ *Romtiltaket* sa venuje nasledujúcim aktivitám:

⁷⁶ V origináli: Kvensk språk og kultur skal bli synlig og anerkjent både blant den kvenske minoriteten selv og i den norske allmenheten.

Oppnå tospråkighet, også blant yngre generasjoner i de kvenske kjerneområder.

Kvensk språk og kultur skal bli et aktivum og en ressurs både for enkeltindivider og samfunnet.

Ibid.

⁷⁷ *Kvensk institutt*. [cit. 2017-10-29]. <http://www.kvenskinstitt.no/vare-prosjekter/kvensk-sprakreir-i-barnehager/>

⁷⁸ *Store norske leksikon*. [cit. 2017-10-29] <https://snl.no/kvener>

⁷⁹ Dostupné z: <http://docplayer.me/4510930-Norsk-romani-taterpolitikk-fortid-natid-fremtid-en-menneskerettslig-vurdering-av-hovedtrekk-i-norsk-politikk-i-forhold-til-romanifolket-taterne.html> [cit. 2017-10-29]

⁸⁰ <http://old.glomdalsmuseet.no/html/romani/latjo-drom/> [cit. 2017-10-29]

⁸¹ *Romtiltaket*. Dostupné z: http://romtiltaket.no/?page_id=25 [cit. 2017-10-31]

- „pomáhať pri komunikácii s verejnými inštitúciami a šíriť poznatky o rómskej kultúre a životnej situácii medzi väčšinovým obyvateľstvom,
- pomáhať pri individuálnom vzdelávaní prispôsobenom životnej situácii jednotlivca“⁸²

4.2.3 Postoj voči angličtine

To, či a do akej miery je jazykové spoločenstvo puristicky orientované, sa dá skúmať z rôznych hľadísk. MIN sa zamerlal na purizmus z hľadiska úrovne vzdelanosti používateľov jazyka. Výsledky ukázali, že v krajinách, ktoré pri predchádzajúcom experimente vyšli ako najviac pro-anglické, tzn. Švédsko a Dánsko, sa ľudia s vyšším vzdelaním stavajú k angličtine najpozitívnejšie. Naopak, v najpuristickejších krajinách sa jedinci s vyšším vzdelaním ukázali ako najviac engelsk-negative.⁸³ Z toho môžeme usúdiť, že vzdelanie je jeden zo spôsobov, ako efekty jazykovej politiky a jazykového plánovania posilniť. Avšak počas experimentu sa Nórsko ukázalo ako výnimka; i keď v prvom testovaní vykázalo charakteristiky proti-anglicky orientovanej jazykovej politiky, z výsledkov na poli postoja voči angličtine z hľadiska vzdelania členov jazykového spoločenstva môžeme vyvodiť podobné závery, ako v prípade Švédska a Dánska. Ľudia s vyšším vzdelaním sú najmenej puristicky založení, čo istým spôsobom podkopáva tvrdenie, že efekty jazykovej politiky sa najviac odrážajú na jedincoch s vyšším vzdelaním. Naopak, toto zistenie poukazuje na fakt, že nórska jazyková politika môže byť nadhodnotená ako puristická, zatiaľ čo v skutočnosti sa radí skôr k laissez-faire štátom ako napr. Dánsko, a voči angličtine sa stavia pozitívne, čo dokazuje aj množstvo anglických slov inkorporovaných v jazyku. To sa ale nestretáva so spokojnosťou Nórov, čo sa prejavuje i v novinových článkoch. Bloggerka Sanna Sarromaa zhodnocuje, ako sa v krátkom časovom horizonte napr. názvy skupinových lekcií vo fitness centrách preložili do angličtiny, názvy firiem existujú už takmer výlučne len v angličtine, čo v mnohých situáciách môže vyznieť

---

⁸² V origináli:

- „bistå i roms møte med offentlige instanser og formidle kunnskap om roms kultur og livssituasjon til majoritetssamfunnet
- bistå med individuell tilrettelegging for opplæring tilpasset den enkeltes livssituasjon“

Ibid.

⁸³ KRISTIANSEN, Tore. Åbne og skjulte holdninger til engelskinflydelsen - hvad kan sprogpolitikken påvirke? In: *Språk i Norden 2009: Tema: Språkpolitik och språkattityder*. Kodaň: Språkportalen, 2009, 95 - 112. ISBN 82-7433056-0. ISSN 82-7433056-0.

groteskne, hlavne v prípadoch, keď sa v názvoch a sloganoch vyskytnú chyby, ktorá ona sama označuje za „školácke“. V článku *Ut med engelsk! (Preč s angličtinou!)* píše: „Používanie angličtiny v nórsky hovoriacej spoločnosti so sebou nič dobré neprináša. Práve naopak, jazyk to ochudobňuje. Tisíce jazykov už vymreli – a s každým ďalším sa stráca celý jeden svet plný slov, ideí a myšlienok, ku ktorým už nemáme prístup. Tento jazyk, alebo – ak na tom trváte – tieto jazyky, bokmål a nynorsk, majú päť miliónov používateľov. Musia sa používať, zachovávať a rozvíjať.“⁸⁴

Podobný názor má i Marianne Aasgaard, ktorá pre *Språknytt* napísala: „Možno by sme sa v roku 2017 mali dohodnúť, že sa budeme držať tých dobrých nórskych výrazov namiesto používania anglických slov, ktoré ani neprinesú nič užitočné, ani nerozširujú jazykový register.“⁸⁵

V roku 1991 prebehol na stredných školách v Osle prieskum, ktorého účelom bolo zistiť, ako sa k angličtine a jej narastajúcemu vplyvu na nórčinu stavia mladá generácia. Prieskumu sa zúčastnilo 91 respondentov, vďaka čomu jeho výsledky nie sú 100 % smerodajné, avšak vďaka je možné vytvoriť si obraz o postoji voči angličtine medzi adolescentmi. V otázke o pozitívnych vplyvoch angličtiny na nórsky jazyk študenti uviedli napr. rozšírenie slovej zásoby vďaka slovám prevzatým z angličtiny, precíznejšie vyjadrovanie sa a fakt, že angličtina je viac „cool“. Ako negatívne výsledky používania angličtiny uviedli respondenti to, že to môže negatívne ovplyvniť nórčinu a jej ďalší vývoj, prípadne ju úplne zničiť.⁸⁶

---

⁸⁴ V origináli: „Å bruke engelsk i en norskspråklig verden bringer ikke noe nytt med seg. Tvert imot, det gjør verden språklig og litterært fattigere. Tusenvis av språk har allerede forsvunnet – og med hvert eneste språk har man mistet en hel verden med begrep, ideer og tanker som man ikke lenger har tilgang til. Dette språket, eller – om man absolutt insisterer - disse språkene, nynorsk og bokmål, har fem millioner brukere. Derfor må de brukes, bevarer, beskyttes og utvikles.“

SARROMAA, Sanna. Ut med engelsk!. In: *www.vg.no* [online]. [cit. 2017-10-07]. Dostupné z: <https://www.vg.no/nyheter/meninger/ut-med-engelsk/a/23325628/>

⁸⁵ V origináli: „Kanskje vi i 2017 skulle bli enige om å holde på de fullgode norske uttrykkene i stedet for å bruke engelske uttrykk som hverken tilfører noe nytt, eller utvider det språklige registeret.“ AASGAARD, Marianne. Big deal. *Språknytt* [online]. 2017, 45(2), 17 [cit. 2017-10-07]. Dostupné z: http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2017/22017/spraknytt-2-2017_netutgave.pdf?id=16599

⁸⁶ URI, Helene a Dag Finn SIMONSEN. Hva syns skoleelever om anglonorsk? *Språknytt* [online]. 1991, 19(1) [cit. 2017-11-05]. Dostupné z: http://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/Publikasjoner/Spraaknytt/Arkivet/Eldre/Hva_syns_skoleelever_om_anglo/

4.2.4 Vytváranie odbornej terminológie v nórcine

Situácia už zašla tak ďaleko, že sa začal používať termín *norwenglish / norvengelsk*,. Marita Kristiansen, rektorka Noregs handelhøgskole, definuje ako „*mix nórskeho a anglického termínov*“.⁸⁷ S týmto fenoménom sa stretáva často, a to aj napriek tomu, že k anglickým termínom existujú plnohodnotné nórske ekvivalenty. Z tohto dôvodu nórska inštitúcia *Kulturdepartementet* v spolupráci so *Språkrådet* dostali za úlohu začať pracovať na vytváraní a šírení odbornej terminológie v nórcine. K spolupráci boli prizvané ústavy a katedry niekoľkých nórskeho univerzít a vysokých škôl a ich práca začala pomaly, ale isto, prinášať prvé výsledky. Pracovníci Univerzity v Bergene sa zúčastnili projektu, ktorého cieľom bolo vytvoriť nórske ekvivalenty najdôležitejších termínov z oblasti chémie, a to nielen kvôli požiadavkám *Språkdeklarasjon* a azykových inštitúcií; dôvodom je aj fakt, že [...] *používanie anglických učebníc v prvom a druhom semestri vedie k tomu, že poznatky študentov sú povrchnejšie*.⁸⁸ Do dnešného dňa bolo v tejto oblasti preložených 745 termínov, a to aj do bokmálu, aj do nynorsku. Tieto preklady sú verejne dostupné na stránkach *Språkrådets termwiki*, čo je internetová databáza, kde sú dostupné preklady termínov z oblasti už spomínanej chémie, astronómie, biológie, informatiky, genderových štúdií, environmentalistiky, kognitívnej lingvistiky a dopravy.⁸⁹ Čoskoro by mala pribudnúť databáza výrazov z oblasti optometrie.⁹⁰ Avšak zdá sa, že táto databáza, aj keď je verejne prístupná, nedosiahla tak široké publikum, ako by si jazykové inštitúcie priali. Astrofyzička Maria Hammestrøm pre *Språknytt* popísala situáciu, kedy pri čítaní odborného článku narazila na termín, ktorý nepoznala a ktorý, ako sa neskôr ukázalo, bol priamo z angličtiny do nórciny, čo považuje za výborné, ale konštatuje, že:

V astronómii existuje veľa dobrých nórskeho termínov pochádzajúcich z čias, keď svet ešte nebol tak globalizovaný a anglický ako dnes. Ale je ťažké zistiť, kde ich nájsť. [...] Študenti, ktorí budú v budúcnosti vedcami a vedkýňami, vyrastajú s anglickou slovnou

---

⁸⁷ LØNNUM, Erlend. Morsmålet duger best. *Språknytt* [online]. 2016, 44(1), 7-9 [cit. 2017-10-04]. ISSN 0333-3825. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2016/12016/spraknytt-1-2016.pdf?id=10924>

⁸⁸ VÅGE, Ole. Norsk fagspråk på frammarsj. *Språknytt* [online]. 2016, 44(1), 22-24 [cit. 2017-10-05]. ISSN 0333-3825. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2016/12016/spraknytt-1-2016.pdf?id=10924>

⁸⁹ <http://www.termwiki.sprakradet.no/wiki/Hovedside>

⁹⁰ VÅGE, Ole. Norsk fagspråk på frammarsj. *Språknytt* [online]. 2016, 44(1), 22-24 [cit. 2017-10-05]. ISSN 0333-3825. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2016/12016/spraknytt-1-2016.pdf?id=10924>

*zásobou a nevedia, ako tieto slová znejú v nórcine. Tak sa môže ľahko stať, že menej kvalitné anglické termíny sa budú častejšie používať a tie nórske zmiznú. Nebolo by skvelé nájsť cestu von z tejto jazykovej hmly?*⁹¹

Táto situácia ale nie je štandardná a databázy nórskeho a vedeckých termínov sa zverejňujú aj mimo *Kulturdepartementet* a *Språkrådet*. V oblasti stavebníctva už nejaký čas existovala databáza *SNORRE*, ktorá dnes obsahuje viac ako 200 000 nórskeho hesiel a je označovaná za „zlatú baňu odbornej terminológie“.⁹² „[J]e absolútne nevyhnutné, aby sme túto databázu integrovali do softvéru, ktorí používajú firmy a široká verejnosť. Používať nórcinu v práci musí byť jednoduché. Ak sa nám to podarí, bude jasné, v ktorých ďalších oblastiach nám chýba nórska terminológia.“⁹³

4.2.5 Výuka škandinávskych jazykov

Jednou z požiadaviek *Språkdeklarasjon* je, aby obyvatelia Severu boli schopní medzi sebou komunikovať, a to hlavne v jednom zo škandinávskych jazykov, a Jørn Lund odporúča, aby každý ovládal aspoň dva ďalšie severské jazyky, okrem toho materinského (viď str. 20). Nórske vzdelávacie inštitúcie sa týmito odporúčaniami nechali inšpirovať a vydali nový učebný plán (*Den nye læreplanen i norsk*), ktorý sa touto problematikou mal zaoberať. Podľa tohto plánu majú žiaci na základných školách po 4. ročníku na prvom stupni do určitej miery rozumieť hovorenej švédštine a dánčine. V 7. ročníku by sa mali začať zoznamovať so švédskymi a dánskymi textami a na strednej škole by už mali žiaci dokázať popísať rozdiely medzi jednotlivými jazykmi a, podľa popisov učebného plánu, mali by byť schopní popísať

---

⁹¹ V origináli: „Det finnes faktisk mange gode, norske fagbegreper i astronomien fra den tiden da verden var mindre globalisert og anglicisert enn den er nå. [...] Studentene som skal bli fremtidens vitenskapsvinner og -menn, vokser dermed opp med de engelske faguttrykkene og vet ikke hva de heter på norsk. Da blir det lett til at mindre gode og angliciserte begreper tar over, og det norske fagspråket forvitrer. Hadde det ikke vært strålende om vi fant veien ut av denne språktåken?“

HAMMERSTRØM, Maria. Morsmålet duger best. *Språknytt* [online]. 2016, 44(4), 5 [cit. 2017-10-05]. ISSN 0333-3825. Dostupné z: http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2016/42016/spraknytt-4-2016_nettutgave.pdf?id=12523

⁹² NORDAL, Lars Ivar. Skikkelig standard. *Språknytt* [online]. 2017, 45(2), 18 - 23 [cit. 2017-10-07]. Dostupné z: http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2017/22017/spraknytt-2-2017_nettutgave.pdf?id=16599

⁹³ V origináli: „Jeg tror det er helt avgjørende at vi får integrert denne basen i programvare og datasystemer som blir brukt av bedrifter og det offentlige. Det må være enkelt å bruke norsk på jobben. Får vi til det, blir det også tydelig på hvilke områder vi mangler norskspråklig terminologi“.
Ibid.

a porovnať jazykovú situáciu a jazykovú politiku v jednotlivých krajinách.⁹⁴ Učebný plán ale nepredpisuje žiadne učebné materiály, v tom ponecháva vyučujúcim voľnú ruku, čo podľa Mette K. Østlie môže mať veľký vplyv na to, do akej miery sa požiadavky a ciele *Språkdeklarasjon* naplnia. Existujú databázy, z ktorých je možné čerpať; *Národný digitálny učebný portál NDLA (Nasjonal digital læringsarena)* ponúka napr. úryvky z Pippi Dlhej pančuchy čítané vo všetkých škandinávskych jazykoch, alebo iné texty a cvičenia, s ktorými môžu vyučujúci pracovať, avšak žiadne iné materiály alebo učebnice neexistujú. To ale podľa výskumu, ktorý Østlie zrealizovala, väčšina učiteľov za problém nepovažuje. Čo ale podľa výsledkov výskumu problematické je, je motivácia istej skupiny vyučujúcich, ktorá sa ukázala byť pomerne nízka. To však môže byť zapríčinené aj faktom, že medzi zavedením učebného plánu a zrealizovaním výskumu uplynuli necelé tri roky, a niektorí vyučujúci sa s ním nestihli stotožniť a prispôbiť sa mu.⁹⁵ Do dnešného dňa neprebehol iný výskum, ktorý by túto situáciu od roku 2011 ďalej analyzoval a objasnil, preto môžem len skonštatovať, že nórske vzdelávacie inštitúcie sa riadia pokynmi Deklarácie o jazykoch, ale to, do akej miery sa to podarilo, je predmetom ďalšieho výskumu, ktorý nie je účelom tejto práce.

---

⁹⁴ *Læreplan i norsk*. Citované podľa: ØSTLIE, Mette Kristin. Det nordiske perspektivet er styrket i norskfaget i videregående skole – Illusjon eller realitet? In: *Sprog i Norden 2011: Tema: Nabosprogsundervisning og nordisk sprogrøgt* 978-87-89410-37-1 [online]. Kodaň: Nordisk sprogkoordination, 2011, 59 - 74 [cit. 2017-10-08]. ISBN 978-87-89410-37-1. Dostupné z: <https://tidsskrift.dk/sin/issue/viewIssue/2264/78>

⁹⁵ Ibid.

5 POROVNANIE JAZYKOVEJ POLITIKY V NÓRSKU A NA SLOVENSKU S OHLĀDOM NA VPLYV CUDZÍCH JAZYKOV

Už v úvode som spomínala, že tak, ako nórčina, je aj slovenčina jazyk veľmi mladý, a preto je podľa tvrdení autorov, ako napr. Kačala, náchylnejšia na akceptovanie vplyvu iných jazykov, či už z kultúrneho, gramatického, alebo lexikálneho hľadiska. (Kačala: 1997) V kapitole 2 som už definovala pojmy jazyková situácia, jazyková politika a jazykové plánovanie a aplikovala ich do nórskeho kontextu. V tejto kapitole sa budem snažiť priblížiť jazykovú situáciu a politiku na Slovensku.

5.1. Zhrnutie jazykového plánovania na Slovensku po roku 1918

Hoci je celá táto práca zameraná na dianie po roku 1945, chcem sa v tejto kapitole venovať aj medzivojnovému obdobiu, nakoľko slovenčina začala fungovať ako úradný jazyk samostatného zvrchovaného štátu (Československa), až 28. októbra 1918. Následkom vtedajšej oficiálnej štátnej politiky o dvoch variantách spoločného československého jazyka bolo výrazné ovplyvňovanie slovenčiny češtinou. Učebnice slovenského jazyka boli vytvorené na základe učebníc češtiny, na slovenských školách pôsobili českí učitelia a úroveň odborného štýlu a odbornej terminológie bola na tak nízkej úrovni, že sa uvažovalo o tom, že jazykom odbornej komunikácie bude čeština. Postupom času sa ale slovenčina vypracovala a po vydaní *Pravidiel slovenského pravopisu* v roku 1931 sa ukázala snaha slovenských jazykových inštitúcií, a to hlavne *Maticy slovenskej*, o pozdvihnutie jazykovej praxe na Slovensku (Krajčovič, 2002: 216). V roku 1932 začal vychádzať prvý lingvisticky orientovaný časopis *Slovenská reč*. V tom období sa začali prejavovať puristické tendencie v slovenčine – dávala sa prednosť historicky pôvodným slovám a platilo pravidlo, že prvky spisovného jazyka musia vyhovovať kritériu národnej svojskosti. Purizmus mal na slovenčinu v tom čase pozitívne i negatívne dopady. Na jednej strane viedol k aktivizovaniu domácich jazykových prostriedkov, na strane druhej ale nedostatočná vedecká pripravenosť jazykovedných inštitúcií spôsobovala, že sa preberaniu slov zo susedných jazykov nedalo úplne zabrániť. (Krajčovič, 2002: 220).

V roku 1941 vznikla *Slovenská jazykovedná spoločnosť*, ktorá bola združením jazykovedcov rôznych metodologických postupov. Na jej činnosť nadviazala v roku 1943 *Slovenská akadémia vied (SAV)*, ktorá bola v roku 1961 premenovaná na *Jazykovedný ústav*

Ludovíta Štúra pri SAV. Venuje sa výskumu v oblasti všeobecnej jazykovedy, jazykovej kultúry, odbornej terminológie a onomastiky, a poznatky z výskumu aplikuje pri vytváraní kodifikačných príručok a tvorbe a ustáľovaní odbornej terminológie.⁹⁶

Pravidlá slovenského pravopisu vyšli ešte po prvom vydaní v roku 1939 ešte dvakrát, a to v roku 1953 a 1991, od tej doby sa už len upravujú. Ich posledné vydanie neprinieslo žiadne zmeny v slovenskom pravopise, ich zmyslom teda nie je pravopisná reforma. Ustálilo sa len písanie vlastných mien a geografických názvov. V roku 1987 vyšiel *Krátky slovník slovenského jazyka*, ktorý bol naposledy upravený v roku 2004.⁹⁷

Slovenčina sa stala úradným jazykom samostatného slovenského štátu 1. januára 1993. Okrem iného je ešte jedným z úradných jazykov v Srbsku v oblasti Vojvodina a v úradnom styku je možné ju využívať v úradom styku takisto v Českej republike, a to bez prítomnosti tlmočníka. Napr. Správny poriadok (zákon č. 500/2004 Zb.) stanovuje: "*V řízení se jedná a písemnosti se vyhotovují v českém jazyce. Účastníci řízení mohou jednat a písemnosti mohou být předkládány i v jazyce slovenském*" (§16, odsek 1).⁹⁸ Rovnaké pravidlá platia aj pre českú menšinu žijúcu na Slovensku.

Status slovenčiny ako štátneho jazyka definuje *Zákon o štátnom jazyku č. 270/1995 Zb.*, ktorý prijala Národná rada SR 15. novembra 1995. Pre túto kapitolu sú relevantné prvé dva paragrafy:

§1

Úvodné ustanovenie

- (1) Štátnym jazykom na území Slovenskej republiky je slovenský jazyk.
- (2) Štátny jazyk má prednosť pred ostatnými jazykmi používanými na území Slovenskej republiky.
- (3) Zákon neupravuje používanie liturgických jazykov. Používanie týchto jazykov upravujú predpisy cirkvi a náboženských spoločností.
- (4) Zákon neupravuje používanie jazykov národnostných menšín a etnických skupín. Používanie týchto jazykov upravujú osobitné zákony.

§2

Štátny jazyk a jeho ochrana

- (1) Štát

---

⁹⁶ *Jazykovedný ústav Ludovíta Štúra Slovenskej akadémie vied*. Dostupné z: http://www.juls.savba.sk/zakladne_informacie.html [cit. 2017-11-11]

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ <http://zakony.kurzy.cz/500-2004-spravni-rad/cast-2-hlava-2-dil-3/> online. [cit. 19-10-2017]

a) utvára v školskom, vedeckom a informačnom systéme také podmienky, aby si každý občan Slovenskej republiky mohol osvojiť a používať štátny jazyk slovom aj písmom,

b) utvára podmienky na vedecký výskum štátneho jazyka a jeho historického vývinu, na výskum miestnych a sociálnych nárečí, stará sa o kodifikáciu štátneho jazyka a o zvyšovanie jazykovej kultúry.

(2) Kodifikovanú podobu štátneho jazyka na podnet odborných slovakistických výskumných pracovísk a odborníkov v oblasti štátneho jazyka schvaľuje a zverejňuje Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „Ministerstvo kultúry“) na svojej internetovej stránke.

(3) Akýkoľvek zásah do kodifikovanej podoby štátneho jazyka v rozpore s jeho zákonitostami je nepripustný.⁹⁹

5.2. Vzťah medzi jazykovým plánovaním vo vzťahu k minoritným jazykom v Nórsku a na Slovensku

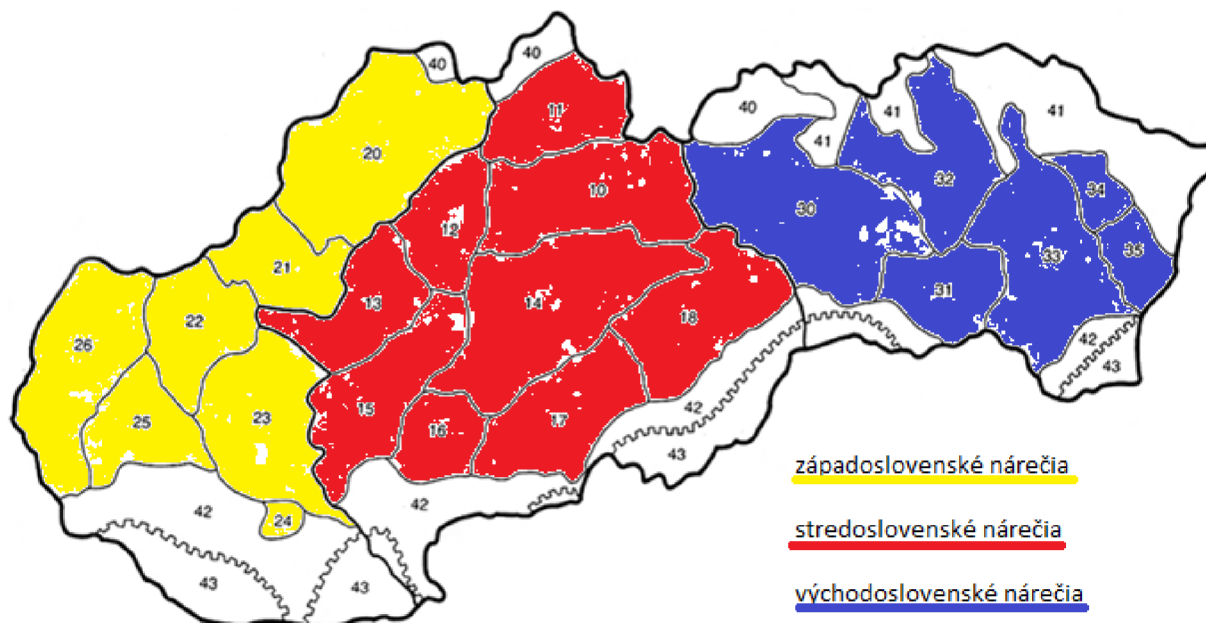
V spisovnej slovenčine existuje, na rozdiel od nórciny, len jedna štandardná forma, ktorá má na území Slovenska zvrchované postavenie a o ktorej šírenie a zveľaďovanie sa starajú inštitúcie ako *Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky* a *Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra pri Slovenskej akadémii vied*. Ochrane a kultúre slovenského jazyka sa budem venovať neskôr.

Čo sa týka dialektov / nárečí na Slovensku, „[p]redstavujú dorozumievací prostriedok autochtónneho obyvateľstva príslušných nárečových oblastí v každodennom spoločenskom a pracovnom styku s najbližším okolím. Slovenské nárečia sa doteraz dedia z generácie na generáciu v ústnej podobe, hoci aj tu dochádza v porovnaní s minulosťou k procesu nivelizácie. Slovenské nárečia sa členia na tri základné skupiny: západoslovenské, stredoslovenské a východoslovenské nárečia.“¹⁰⁰

---

⁹⁹ *Zákony pre ľudí*. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/1995-270#f2263113> [cit. 2017-11-11]

¹⁰⁰ *Nárečia*. Dostupné z: <https://slovakie.eu/sk/intro/language/dialects> [cit. 20-10-2017]

Obrázok 5: Mapa slovenských nárečí. Zdroj: <https://slovakie.eu/sk/intro/language/dialects> (upravené)

Oblasti, ktoré neprislúchajú k žiadnej z dialektálnych skupín, sú obývané národnostnými menšinami. Národnostné zloženie Slovenska je nasledovné: národnosť slovenská (80,7 %), maďarská (8,5 %), rómska (2,0 %), česká (0,6 %), rusínska, ukrajinská, ruská, nemecká, poľská a iné (8,2 %).¹⁰¹ Práva národnostných menšín reguluje *Zákon 184/1999 Z.z. z 10. júla 1999 o používaní jazykov národnostných menšín*, kde sa okrem iného uvádza, že:

„[a]k občania Slovenskej republiky, ktorí sú osobami patriacimi k národnostnej menšine a majú trvalý pobyt v danej obci, tvoria podľa dvoch po sebe nasledujúcich sčítaniach obyvateľov v obci najmenej 15 % obyvateľov, majú právo v tejto obci používať v úradnom styku jazyk menšiny.“¹⁰²

ZÁKON z 22. mája 2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v odseku 3 § 12 Výchovno-vzdelávacie jazyk uvádza, že:

„Deťom a žiakom občanov patriacim k národnostným menšinám a etnickým skupinám sa zabezpečuje okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj právo na výchovu a vzdelanie v ich jazyku za podmienok ustanovených týmto zákonom. Súčasťou výchovy a vzdelávania v základných školách a stredných školách s iným vyučovacím jazykom, ako je štátny jazyk,

¹⁰¹ Úrad vlády Slovenskej republiky. Dostupné z: http://www.vlada.gov.sk/index.php?cms_location=slovensko [cit. 20-10-2017]

¹⁰² Ibid.

je aj povinný vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra v rozsahu vyučovania potrebného na jeho osvojenie.¹⁰³

V prípade maďarskej národnostnej menšiny existuje vyše 700 vzdelávacích zariadení s vyučovacím jazykom maďarským.¹⁰⁴ Na ochranu práv Maďarov na Slovensku a šírenie osvety vznikol *Maďarský osvetový inštitút*, ktorý sa taktiež spolupodieľa na organizovaní kultúrnych podujatí a presadzovaní výuky maďarčiny a jej šírení. Čo sa týka ostatných národnostných menšín, existuje na Slovensku jedna škola s vyučovacím jazykom ukrajinským, jedná sa konkrétne o Spojenú školu Tarasa Ševčenka v Prešove.¹⁰⁵ Počet užívateľov ostatných minoritných jazykov je tak nízky, že ako vyučovacie jazyky nefungujú, a na šírení osvety a kultúry sa zúčastňujú len ich inštitúty, napr. *Poľský inštitút*¹⁰⁶ a rusínsky inštitút *Molody Rusyny*¹⁰⁷.

Zaujímavým prípadom minoritného jazyka na Slovensku je rómčina, ktorá bola štandardizovaná až 29. júna 2008.¹⁰⁸ Hoci literatúra v rómčine vznikala už pred týmto obdobím, nemohla sa vyučovať, pretože nebola štandardizovaná. Po tomto akte sa už v dnešnej dobe vyučuje na niektorých základných školách a stredných školách (Košice, Kremnica, atď) predmet Rómsky jazyk a literatúra a politická strana Strana rómskej únie požaduje, aby bolo umožnené vyučovanie v rómčine na prvom stupni.¹⁰⁹ Pre podporu rozvoja rómskeho jazyka a kultúry vznikol v roku 2007 *Rómsky inštitút*, ktorého cieľom je „[p]odpora inkluzívnych aktivít v teoretickej aj praktickej rovine, najmä vo vzťahu k marginalizovaným rómskym komunitám.“¹¹⁰ Avšak stále neexistuje oficiálna inštitúcia, ktorá by usmerňovala rozvíjanie sa rómčiny a budovala jeho odbornú terminológiu. Úradná komunikácia je možná len v štátnom jazyku, pretože formuláre v rómčine neexistujú a, na rozdiel od Nórska, neexistuje žiadny inštitút, ktorý by sa venoval pomoci Rómom v tejto oblasti.

---

¹⁰³ Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/20170901> [cit. 21-10-2017]

¹⁰⁴ *Jazykový zákon a práva menšín na Slovensku*. Dostupné z: <http://old.culture.gov.sk/aktuality/jazykovy-zakon-a-prava-mensin-na-slovensku> [cit. 21-10-2017]

¹⁰⁵ <https://presov.korzar.sme.sk/c/20354360/skola-s-vyuovacim-jazykom-ukrajinskym-ma-80-rokov.html> [2017-11-05]

¹⁰⁶ <http://polinst.sk/sk/>

¹⁰⁷ <http://www.molody.rusyny.org/>

¹⁰⁸ Prezident SR: *Zrovnoprávnenie rómskeho jazyka s jazykmi ostatných národnostných menšín na Slovensku* [online]. [cit. 2017-11-05]. Dostupné z: <http://www.prezident.sk/?zrovnopravenie-romskeho-jazyka-s-jazykmi-ostatnych-narodnostnych-mensin-na-slovensku>

¹⁰⁹ <https://domov.sme.sk/c/6801971/romovia-u-pasku-lobovali-za-vyucovanie-deti-v-romcine.html> [cit. 2017-11-05]

¹¹⁰ *Rómsky inštitút*. Dostupné z: <http://www.romainstitute.sk/sk/vizia-a-ciele/> [cit. 2017-11-05]

Okrem výuky a šírenia minoritných jazykov umožňuje *Jazykový zákon* regionálne vysielanie v jazyku národnostnej menšiny bez titulkov v štátnom jazyku, to sa týka aj živého vysielania; umožňuje sa vydávanie tlače, usporadúvanie výstav, exhibícií a iných kultúrnych podujatí v minoritnom jazyku, ak je zabezpečená verzia v štátnom jazyku, umožňuje sa pôvodná tvorba textov, ak je zabezpečené znenie v štátnom jazyku a hlavne, je možná komunikácia napr. medzi doktorom a pacientom v menšinovom jazyku, ak sa jedná o územie, kde viac ako 15 % obyvateľstva prináleží k národnostnej menšine.¹¹¹

Suma sumárum, rozdiel v postoji voči minoritným jazykom v Nórsku a na Slovensku nie je tak výrazný, aspoň čo sa týka legislatívy, oficiálnych predpisov a nariadení. Rozdiely môžeme ale vidieť v ich realizácii: zatiaľ čo v Nórsku vznikajú inštitúty na pomoc príslušníkom národnostných menšín a podporuje sa rozvoj ich kultúry a jazyka, na Slovensku je situácia iná. Hoci inštitúty a organizácie podporujúce národnostné menšiny existujú, častokrát z finančných dôvodov a nedostatku záujmu širokej verejnosti nie je ich činnosť dostatočne podporovaná, čo má za následok nízky status minoritných jazykov. Výnimkou je maďarčina, ktorej pozícia je na Slovensku pomerne silná, a to z dôvodu vysokého percenta maďarského obyvateľstva na území krajiny a i preto, že maďarčina bola až do roku 1918 oficiálnym jazykom na území Slovenska, čo jej pozíciu posilňuje.

5.3 Vzťah medzi jazykovým plánovaním vo vzťahu k cudzím jazykom v Nórsku a na Slovensku

Slovenčina sa ako mladý jazyk vždy musela vyrovnáť s vplyvom a interferenciami s cudzími jazykmi. Okrem minoritných jazykov sa z dôvodu globalizácie musí vyrovnávať s vplyvom angličtiny, ktorej vplyv za posledných 20 rokov výrazne stúpol. Zatiaľ čo v 80. rokoch minulého storočia uvádza, že slovná zásoba slovenčiny obsahuje zhruba 5000 slov anglického pôvodu, je v dnešnej dobe nesmierne ťažké určiť počet výpožičiek (Mistrík, 1984: 25). I keď sa jedná o jav nevyhnutný, vyvoláva pomerne búrlivú polemiku a averziu istej časti slovenskej verejnosti, a to hlavne puristov, ktorí sa stavajú proti anglickým, a vo všeobecnosti cudzojazyčným, termínom s argumentom, že nie je dôvod na ich používanie, ak v slovenčine existujú slová, ktoré daný jav pomenúvajú. Napr. v *Literárnom (dvoj)tyždenníku* sa nájdu titulky ako „Skaza jazyka alebo Kam sa ísť požalovať“ (Kret, A. 2001/10). V tomto článku

---

¹¹¹ *Jazykový zákon a práva menšín na Slovensku*. Dostupné z: <http://old.culture.gov.sk/aktuality/jazykovy-zakon-a-prava-mensin-na-slovensku> [cit. 21-10-2017]

autor poukazuje na to, že angličtina je pre slovenčinu niečo ako časovaná bomba, poukazuje na anarchiu panujúcu v slovenčine, obdiv mladej generácie k cudzím jazykom a nechota učiť sa a zveľaďovať svoj materinský jazyk. Zaujímavé je, že zatiaľ čo praniejuje súčasný stav slovenčiny, dopúšťa sa rovnakej chyby, na ktorú poukazuje; namiesto pojmu „televízne hlásateľstvo“ používa pojem „spíkerstvo“, ktorý v žiadnej z kodifikačných príručiek nefiguruje. V tom istom čísle *Literárneho (dvoj)tyždenníka* sa nájde viac podobných príspevkov, tu uvediem len ich tituly: *Krach jazykového vedomia* (F. Kočiš, 2001/4) alebo *Prosba k Samovi Chalupkovi* (J. Handžárik, 2001/10). Nájdu sa ale aj takí, ktorí vplyv angličtiny nevnímajú tak negatívne. Ako uvádza nezávislá blogerka venujúca sa lingvistike Eva Fulajtárová na svojom blogu, „No napriek tomu nemožno [...] vylúčiť používanie, či prenikanie cudzích výrazov do nášho slovníka a vôbec sa mi to nezdá akési vykrádanie slovenčiny. Skôr jej obohatenie.“¹¹² Ondrejovič, jazykovedec a riaditeľ *Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied*, vo svojom článku uvádza:

Je iste pravda, že vplyv angličtiny je dnes taký veľký, že každý jazyk, ktorý príde s ňou do styku, sa ňou nevyhnutne aj ovplyvní a tomuto „dotyku“ sa nevyhla, pravdaže, ani slovenčina. Musíme to zobrať ako fakt, čo na jednej strane znamená, že sa budeme angličtinu pokúšať zvládnuť čo možno v najširšej miere, aby sme nestratili prístup k informáciám a iným dôležitým zdrojom, ktoré budú v európskom a svetovom rámci zrejme čím ďalej tým „anglickejšie“. Na druhej strane to však znamená, že nebudeme slepo a bezmocne preberať anglo-americké jazykové správanie. V tejto súvislosti je stále dôležité, v akej miere máme opísaný systém slovenského- ho jazyka, jeho fungovanie, živé normy v celej ich variabilnosti i prostredie, v ktorom náš jazyk žije.¹¹³

Preberaniu slov z angličtiny okrem globalizácie nepochybne napomáha i výuka angličtiny. *Zákon 245 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov z 22. mája 2008* uvádza, že: „Cieľom výchovy a vzdelávania je umožniť dieťaťu alebo žiakovi [...] ovládať anglický jazyk a aspoň jeden ďalší cudzí jazyk a vedieť ich používať.“¹¹⁴ I keď v zákone nie je špecifikované, na akej úrovni by ju mali žiaci a študenti ovládať, maturitné skúšky sa skladajú na úrovni B1, B2 alebo C1 SERR (spoločného európskeho

---

¹¹² *Slovenčina, na slovíčko*. Dostupné z: <https://fulajtarova.blog.sme.sk/c/234430/Slovencina-na-slovicko.html> [cit. 2017-11-11]

¹¹³ ONDREJOVIČ, Slavomír: To Some Appeals and Petitions for Protection of the Slovak Language. In: *Jazykovedný časopis*, 2010, Vol. 61, č.1, s.9. (Bratislava)

¹¹⁴ Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/> [cit. 2017-11-11]

referenčného rámca pre jazykové znalosti).¹¹⁵ Na rozdiel od Nórska sa nemusí vyrovnávať s takými problémami ako napr. výuka v angličtine, nakoľko tento fenomén nie je na Slovensku tak častý. To má na jednej strane za následok nižšiu úroveň angličtiny, na strane druhej puristické tendencie v slovenčine a práca Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied zabezpečujú, že angličtina neovplyvní odbornú terminológiu do takej miery, ako sa tomu dialo a deje v Nórsku. *Ministerstvo kultúry* znovuobnovilo činnosť terminologických komisií, ktorých členovia majú za úlohu vytvárať odbornú terminológiu a sprístupňovať ju verejnosti.¹¹⁶ Dnes už existuje *Výkladový terminologický slovník elektronických komunikácií*¹¹⁷, *Terminologický slovník biológie rastlín*¹¹⁸, *Terminologický slovník Ministerstva vnútra Slovenskej republiky*¹¹⁹ a *Terminologický slovník Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky*¹²⁰. Tým pádom odborná terminológia v slovenčine existuje, i keď je pravda, že hlavne v technických a výskumných odvetviach má angličtina čoraz pevnejšiu pozíciu.

5.4 Porovnanie medzi jazykovou politikou a súčasnou jazykovou situáciou v Nórsku a na Slovensku

V predchádzajúcich kapitolách som popísala jazykovú politiku, jazykovú situáciu a jazykové plánovanie ako v Nórsku, tak na Slovensku, a to so zameraním na dianie po roku 1945. V tejto podkapitole sa budem snažiť tieto jazykové fenomény v týchto dvoch štátoch porovnať.

Ako som spomenula na str. 7, jazyková politika určuje vzťah medzi administratívou a jazykom samotným. Podľa typológie jazykových politík, ktoré som v tejto práci použila, si dovoľím tvrdiť, že jazykovú politiku v Nórsku môžeme označiť ako *otvorenú (explicitnú)*, tzn, že reguláciu jazykových noriem presadzuje pomocou deklarácií a právnych noriem. Už reforma 1981, ktorá zrovnoprávnila hlavné a vedľajšie normy v bokmále, bola prvým krokom k liberalizácii jazykovej politiky. V roku 2006 vyšla *Språkdeklarasjon*, ktorá sa netýka len

---

¹¹⁵ Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania. Dostupné z: <http://www.nucem.sk/sk/maturita/#1239> [cit. 2017-11-11]

¹¹⁶ *Koncepcia starostlivosti o štátny jazyk Slovenskej republiky*. Dostupné z: <http://old.culture.gov.sk/uploads/eb/2d/eb2d5622422505d3c179644d8f36be02/priloha-2-koncepcia.pdf> [cit. 2017-11-11]

¹¹⁷ <http://www.vus.sk/iecd/new/Vyklad.asp>

¹¹⁸ <http://www.kbg.fpv.ukf.sk/slovník/>

¹¹⁹ http://www.minv.sk/?terminologicky_slovník

¹²⁰ <http://www.skgeodesy.sk/sk/terminologicky-slovník/?letter=p>

Nórska, ale celej Škandinávie. Legislatívne nemá vysokú hodnotu, ako už zo samotného názvu vyplýva, jedná sa o deklaráciu, čiže súbor odporúčaní, ktorým smerom by sa jazyková politika na Severe mala ďalej uberať. Je už len na štátnych jazykových inštitúciách, do akej miery sa týmito odporúčaniami budú alebo nebudú riadiť, v prípade Nórska ale je vidieť, že *Språkdokumentasjon* priniesla efekty: pracuje sa na vytvorení odbornej terminológie v nórčine, kladie sa väčší dôraz na výuku škandinávskych jazykov a na univerzitnej úrovni sú súčasťou penza texty vo švédštine a v dánčine. Jazykovú politiku v Nórsku môžeme takisto označiť za *polycentrickú*, čo znamená, že sa vo vzťahu k minoritným jazykom snaží zabezpečiť im právnu ochranu a snaží sa o zachovanie jazykovej diverzity. Dôkazom je vytváranie jazykových inštitútov ako *Romtilaket*, *Kvensk institutt*, alebo sámskeho parlamentu *Sámediggi*.

Jazyková politika na Slovensku nie je tak otvorená ako tá nórska. Regulácia jazykových noriem stále prebieha pomocou vydávania a upravovania zákonov. Príkladom, ktorý podporuje toto tvrdenie, je *Zákon o štátnom jazyku č. 270/1995 Zb.*, ktorého novela vyšla v roku 2009 a ktorej úlohou má byť ochrana štátneho jazyka. Nedodržanie nariadení ako napr. používanie spisovnej slovenčiny vo verejnom vysielaní má byť penalizované pokutou až do výšky 5000 €, čo vyvolalo rozruch hlavne medzi maďarskou národnostnou menšinou, ktorá toto nariadenie interpretovala ako diskrimináciu a zákaz používania maďarčiny. Toto tvrdenie ale vyvrátil vysoký komisár OBSE pre otázky národnostných menšín Knut Vollebaek, ktorý v posudku novely zákona tvrdí: „[V] posledných rokoch sa zaznamenalo výrazné zlepšenie v nastoľovaní požadovanej rovnováhy.“ (vo vzťahu štátneho jazyka k minoritným jazykom).¹²¹ Tým môžeme jazykovú politiku na Slovensku klasifikovať zároveň ako polycentrickú, ktorá minoritné jazyky neutláča, ale ide jej o zachovanie diverzity.

To, čo to jazykové plánovanie je a ako funguje, či už na Slovensku, alebo v Nórsku, znázorňuje *Obrázok 1: Analýza jazykovej politiky* na str. 8. Ďalej som uviedla, že jazykové plánovanie je chápané ako vedomé utváranie jazyka, kde pod vplyvom štátnych zásahov dochádza k modifikácii samotného jazyka. Vzhľadom na fakt, že nórska jazyková politika sa vyvinula z implicitnej na explicitnú, zmenilo svoj charakter i jazykové plánovanie v zemi. Z preskriptívneho jazykového plánovania, ktoré modifikovalo jazyk za pomoci pravidiel, nariadení a reforiem, sa nórske jazykové plánovanie presunulo k deskriptívnej forme, ktorá do značnej miery pravopisne správny jazyk liberalizovala a dala priestor dialektom, ktoré majú v Nórsku tak vysoký status. Sú vyjadrením identity užívateľa jazyka a nie je zriedkavým javom, že sa dialekt využíva vo verejnom vysielaní alebo vo vyhláseniach akademickej obce

---

¹²¹ Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky. Dostupné z: <http://old.culture.gov.sk/aktuality/jazykovy-zakon-a-prava-mensin-na-slovensku> [cit. 2017-11-12]

a odborných publikáciách, a nevyvoláva to žiadne negatívne reakcie širokej verejnosti. Na Slovensku je situácia opačná; používanie dialektu signalizuje vidiecky pôvod a častokrát je asociované s nižším vzdelaním a inteligenciou a v mnohých prípadoch sa využíva dialekt ako humorný prvok. Na rozdiel od Nórska nie je povolené používať dialekty v písomnom prejave na školách ani v ústnom prejave v médiách; je povolený len štátny jazyk vo svojej kodifikovanej forme, eventuálne minoritné jazyky.

Čo sa týka jazykového plánovania na Slovensku, naďalej sa dá charakterizovať ako preskriptívne. Naďalej sa novelizujú kodifikačné príručky a jazykový zákon, čo vyvoláva diskusie širokej verejnosti a jazykovedných inštitúcií, ktoré vedú k ďalším zmenám (viď Obrázok 1) a je otázkou, kam tieto zmeny ďalej povedú.

ZÁVER

Jazyková problematika je už od 19. storočia kľúčovou otázkou v oblasti budovania národnej nórskej identity a používanie a kultivovanie nórskeho jazyka bolo vždy vnímané ako žiadúce. Cieľom tejto práce bolo deskriptívne popísať jazykovú politiku v Nórsku, analyzovať postavenie angličtiny a jej vplyv na štátny jazyk a nástroje, ktoré štát využíva na presadzovanie jazykovej politiky. Komparácia jazykovej situácie a predovšetkým jazykových politík v Nórsku a na Slovensku mala poukázať na body, ktoré majú tieto dva štáty spoločné a tie, v ktorých sa líšia, a poskytnúť priestor na vyvodenie záverov vyplývajúcich z týchto jazykových politík.

Jazyková situácia a jazyková politika boli popisované s ohľadom na legislatívne a faktické využívanie jazyka, vzdelávací systém a reakcie jazykovedných inštitúcií na globalizáciu a celkový vplyv angličtiny ako na nórcínu, tak na slovenčinu. Podľa informácií, ktoré som v práci spracovala, sa teraz pokúsím odpovedať na otázky položené v úvode.

V druhej kapitole som popísala súčasnú jazykovú situáciu v Nórsku, dve formy štátneho jazyka a postoj k minoritným jazykom. V tretej kapitole som sa venovala popisu vývoja nórciny po roku 1945, a to hlavne jazykovým reformám. V kapitole štvrtej som popísala jazykové plánovanie po roku 2006, postoj k minoritným jazykom, postoj k cudzím jazykom a výuke škandinávskych jazykov v zemi. V poslednej kapitole som uviedla, že Nórsko prešlo od implicitnej jazykovej politiky k explicitnej, a z úrovne preskriptívneho jazykového plánovania postúpilo na úroveň plánovania deskriptívneho. Jazykové reformy viedli k postupnému zliberalizovaniu jazyka, čo má za následok na jednej strane väčšiu slobodu pri výbere slov / slovných foriem a používaní dialektov, a to nielen v súkromnej sfére, ale taktiež vo verejnom prejave. Je bežné, že vo vysielaní používajú aktéri dialekt, a práve vďaka liberálnemu prístupu nie je tento fakt vnímaný ako rušivý ani nevhodný. Okrem toho viedlo postupné uvoľnenie jazykovej politiky k väčšej tolerancii voči minoritným a cudzím jazykom, vrátane angličtiny, znalosť ktorej je na území Nórska vysoká. Na strane druhej viedlo zrovnoprávnenie vedľajších a hlavných foriem k tomu, že v oboch formách nórciny existuje niekoľko variánt jedného slova, čo podľa niektorých môže viesť k neistote v používaní jazyka, a to hlavne čo sa týka nynorsku (viď kapitola 4). Výsledkom tejto jazykovej politiky je z lingvistického hľadiska unikátna jazyková situácia a je otázkou budúcnosti, kam táto situácia ďalej povedie.

Čo sa týka statusu angličtiny v Nórsku, je mladou generáciou v niektorých prípadoch vnímaná ako bohatší a presnejší jazyk než nórcina (viď kapitola 4), a to hlavne čo sa týka odbornej terminológie. Po tom, čo sa spustila diskusia o tom, či a do akej miery tento fakt

nórčinu ohrozuje, začala *Språkrådet* pracovať na vytváraní odbornej terminológie v nórčine, na ktorej sa do dnešného dňa stále pracuje. Nie je to ale len odborná terminológia, medzi širokou verejnosťou sa objavuje názor, že počet anglických slov v nórčine je príliš vysoký a viacerí lingvisti sa vyslovili za to, aby sa pôvodné nórske slová používali častejšie.

V piatej kapitole som sa snažila porovnať jazykovú politiku a jazykovú situáciu v Nórsku a na Slovensku. Je evidentné, že medzi Slovenskom a Nórskom existujú rozdiely, a to hlavne v type jazykového plánovania. Slovensko sa stále drží jazykového plánovania preskriptívneho charakteru a modifikácie jazyka sa presadzujú za pomoci jazykových zákonov, ktorých nedodržanie je sankcionované, zatiaľ čo *Språkrådet* v posledných desaťročiach jazyk modifikuje liberálnym prístupom a rušením predchádzajúcich reforiem. Nedá sa ale poprieť, že medzi *Språkrådet* a *Jazykovedným ústavom Ludovíta Štúra Slovenskej akadémie vied* existujú i paralely, a to hlavne v oblasti postoja voči minoritným jazykom, ktorých používanie a rozvoj sú legislatívne chránené a obe inštitúcie usilujú o zachovanie jazykovej diverzity. Podobný je ich postoj voči angličtine a jej vplyvu na štátny jazyk, kde sa jazykové inštitúcie snažia jazyk pred cudzími vplyvmi chrániť a šíriť osvetu tak, aby užívatelia jazyka uprednostňovali používanie pôvodných nórskejších / slovenských slov. Avšak na území Nórska už strach o budúcnosť nórčiny a jej nadmerné ovplyvňovanie angličtinou po roku 2006 a po realizovaní výskumov, utíchol. Dokázalo sa, že využívanie angličtiny na pôde vedy a výskumu nemá na jazyk taký vplyv, ako sociálne médiá. Vďaka tým sa jazyk ochudobňuje, vety sa skracujú a slovná zásoba sa miesto rozvíjania zužuje.

Na záver by som rada citovala slová Arnulfa Øverlanda: „*Aki sme my, taký je náš jazyk. Ak sa oň nestaráme, zjednodušíme ho alebo mu škodíme, zjednodušíme a poškodujeme sami seba.*“¹²² I keď tento citát je z obdobia pred 2. svetovou vojnou, trefne popisuje jazykovú situáciu i dnes a je to práve v období globalizácie, kedy je dôležité jazyk rozvíjať, používať a zabrániť jeho poškodeniu a vymretiu. Týmto nechcem vyjadriť svoj súhlas s purizmom alebo sa stavať proti interferenciám medzi jazykmi, práve naopak: cudzie prvky jazyky obohacujú a rozvíjajú. Čo chcem ale zdôrazniť je, že je potrebné o materinský jazyk dbať a starať sa oň, aby mal možnosť sa uchovať a rozvíjať.

---

¹²² V origináli: „*Slik som vårt sprog er, slik er vi selv. Forsommer vi sproget, forsimpler eller odelegger vi det, da er det oss selv vi forsimpler og odelegger.*“
ØVERLAND, Arnulf. *Sprog og usprog*, s. 52

REGISTER POJMOV

Kulturdepartementet – nórsky ekvivalent Ministerstva kultúry SR. Jeho úlohou je štátny jazyk chrániť a podporovať rozvoj literatúry v štátnom jazyku.

Norsk Språknemnd – predchodca Språkrådet, voľne preložiteľné ako Nórska jazyková komisia. Jej úlohou bolo poskytovať poradenstvo jazykovým inštitúciám a podporovať samnorsk – približovanie bokmálu a nynorsku.

Språkdeklarasjon – Deklarácia o jazykoch. Vyšla v roku 2006 a vyslovila sa za to, aby sa zintenzívnila výuka škandinávskych jazykov a tým sa zlepšili jazykové kompetencie obyvateľov Severu. Za cieľ si kladie takisto zvýšenie statusu štátnych jazykov a vytváraniu odbornej terminológie v škandinávskych jazykoch.

Språkrådet – (Nórska) Jazyková rada, poradný orgán nórskej vlády v oblasti jazykovej politiky. Vydáva odporúčania štátnym orgánom ohľadom použitia nórskeho jazyka, a to hlavne jeho použitia na školách. Predkladá návrhy jazykových právnych noriem, poskytuje poradenstvo pre verejnosť a podieľa sa na spolupráci severských zemí v rozvíjaní štátnych jazykov. Jej slovenskou obdobou je Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied.

BIBLIOGRAFIA

Knížné zdroje

AF HALLSTRÖM-REIJONEN, Charlotta. Förord. In: *Språk i Norden 2009: Tema: Språkpolitik och språkattityder*. Kodaň: Språkportalen, 2009, s. 2. ISBN 82-7433056-0. ISSN 0108-8270.

DOLNÍK, Juraj (2004): Sociolingvistika, systémová lingvistika a spisovná slovenčina. In: *Jazyk v komunikácii*. Bratislava : Veda. ISBN 80-224-0809-3

FERGUSON, C. A. (1971): *Language Structure and Language Use*.

GLÜCK, Helmut (Hrsg.) 3 (2005): *Metzler Lexikon Sprache*. Stuttgart/Weimar: J. B. Metzler.

GRIN, François (2003): *Language Policy Evaluation and the European Charter for Regional and Minority Languages*. New York: Palgrave Macmillan.

JAHR, Ernst Håkon (2014): *Language planning as a sociolinguistic experiment: the case of modern Norwegian*.

KAČALA, Ján (1994): *Slovenčina – vec politická?* Martin : Matica slovenská, 190 s.

KAPLAN, Robert B./BALDAUF, Richard B. (1997): *Language Planning. From Practice to Theory*. Clevedon: Multilingual Matters.

KRAJČOVIČ, Rudolf – ŽIGO, Pavol (2002): *Dejiny spisovnej slovenčiny*. Bratislava: Univerzita Komenského.

KRET, Anton (2001): Skaza jazyka alebo Kam sa ísť požalovať. In : *Literárny (dvoj)týždenník*, Bratislava : Spolok slovenských spisovateľov, č. 10, s. 1.

KRISTIANSEN, Tore (2009): Åbne og skjulte holdninger til engelskinflydelsen - hvad kan språkpolitikken påvirke? In: *Språk i Norden 2009: Tema: Språkpolitik och språkattityder*. Kodaň: Språkportalen, 95 - 112.

KRUPA, V. (2006): Niekoľko poznámok o jazykovej politike. In: Drozdík, L. – Krupa, V. – Ráčová, A. *Jazyková politika a problémy komunikácie*. Bratislava: Zing print.

LUND, Jørn. (2009): Mulighederne for at virkeliggøre de nordiske uddannelsesministres deklARATION om nordisk sprogpolitik fra 2006. In: *Språk i Norden 2009: Tema: Språkpolitik och språkattityder*. Kodaň: Språkportalen, 2009, s. 14.

MISTRÍK, Jozef (1984): *Jazyk a reč*. Bratislava : Mladé letá, 1984, 430 s.

NEKVAPIL, Jiří (2006): *From Language Planning to Language Management*. In: Ammon, Ulrich/Mattheier, Klaus J./Nelde, Peter H. (Hrsg.): *Sociolinguistica 20*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.

ONDREJOVIČ, Slavomír (2010): To Some Appeals and Petitions for Protection of the Slovak Language. In: *Jazykovedný časopis*, Vol. 61, No. 1, pp. 5 – 14. (Bratislava)

RICENTO, Thomas (2006): *An Introduction to Language Policy*. Theory and Method. Oxford: Blackwell Publishing.

SCHIFFMAN, Harold F. (1996): *Linguistic Culture and Language Policy*. London/New York: Routledge.

TORP, Arne. VIKØR Lars S. (2014): *Hovuddrag i norsk språkhistorie*. Oslo: Gyldendal. 384 s. ISBN: 9788205464025.

ØVERLAND, Arnulf (1967): *Sprog og usprog*. Oslo: Riksmålsforlaget. 168 s.

Internetové zdroje

AASGAARD, Marianne. Big deal. *Språknytt* [online]. 2017, **45**(2), 17 [cit. 2017-10-07]. Dostupné z: http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2017/22017/spraknytt-2-2017_netutgave.pdf?id=16599

Bokmålsorboka. „forsøk på å erstatte fremmede ord i et språk med hjemlige ord“. Dostupné z: http://ordbok.uib.no/perl/ordbok.cgi?OPP=purisme&ant_bokmaal=5&ant_nynorsk=5&begge=+&ordbok=begge [cit. 2017-09-30].

Bokmålsordboka. Dostupné z: http://ordbok.uib.no/perl/ordbok.cgi?OPP=bokm%C3%A5l&ant_bokmaal=5&ant_nynorsk=5&begge=+&ordbok=begge [cit. 2017-08-02]

Deklaration om nordisk språkpolitikk. Dostupné z: <https://tidsskrift.dk/index.php/sin/article/viewFile/16807/14584> [cit. 2017-09-28]

Foreldrereaksjonen mot samnorsk. In *Store norske leksikon*. 14.2.2009. Dostupné z: https://snl.no/Foreldrereaksjonen_mot_samnorsk [cit. 2017-10-06]

Grin, F. *Výuka cizích jazyků jako veřejná politika*. Správa vypracovaná k žiadosti Vysokej komisie pre oceňovanie systému výuky. 2005. Dostupné z http://lingvo.org/raporto_grin_cs.pdf . [cit. 2017-10-06]

GRÜNBAUM, Catharina. Svenskar tackar för svorskan. *Statsspråk: bladet for godt språk i staten* [online]. 2011, **4**(2), 4 [cit. 2017-07-27]. Dostupné z: http://www.sprakradet.no/upload/statssprak/Statsspr%C3%A5k_2_2011.pdf

GUTTU, Tor. Rettskrivningsendringene i 2005. *Språknytt* [online]. 2005, **33**(3), 1-4 [cit. 2017-10-28]. ISSN 0333-3825. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2005/snytt053.pdf>

HAMMERSTRØM, Maria. Morsmålet duger best. *Språknytt* [online]. 2016, **44**(4), 5 [cit. 2017-10-05]. ISSN 0333-3825. Dostupné z: http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2016/42016/spraknytt-4-2016_netutgave.pdf?id=12523

HOVDENAK, Marit. Nynorsknorma – slik blir ho. *Språknytt* [online]. 2011, **39**(3), 18 - 21 [cit. 2017-10-28]. ISSN 0333-3825. Dostupné z: http://sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2011/32011/spraaknytt_3_2011.pdf

Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied. Dostupné z: http://www.juls.savba.sk/zakladne_informacie.html [cit. 2017-11-11]

Jazykový zákon a práva menšín na Slovensku. Dostupné z: <http://old.culture.gov.sk/aktuality/jazykovy-zakon-a-prava-mensin-na-slovensku> [cit. 21-10-2017]

Koncepcia starostlivosti o štátny jazyk Slovenskej republiky. Dostupné z: <http://old.culture.gov.sk/uploads/eb/2d/eb2d5622422505d3c179644d8f36be02/priloha-2-koncepcia.pdf> [cit. 2017-11-11]

KULBRANDSTAD, LARS ANDERS. Hva er bokmål? *Språknytt* [online]. 1997, (1) [cit. 2017-08-17]. Dostupné z: http://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/Publikasjoner/Spraaknytt/Arkivet/Spraaknytt_1997/Spraaknytt_1997_1/Hva_er_bokmaal/

Kvensk institutt. [cit. 2017-10-29]. Dostupné z: <http://www.kvenskinstitutt.no/vare-prosjekter/kvensk-sprakreir-i-barnehager/>

Læreplan i norsk. Citované podľa: ØSTLIE, Mette Kristin. Det nordiske perspektivet er styrket i norskfaget i videregående skole – Illusjon eller realitet? In: *Sprog i Norden 2011: Tema: Nabosprogsundervisning og nordisk sprogøgt978-87-89410-37-1* [online]. Kodaň: Nordisk sprogkoordination, 2011, 59 - 74 [cit. 2017-10-08]. Dostupné z: <https://tidsskrift.dk/sin/issue/viewIssue/2264/78>

LØNNUM, Erlend. Morsmålet duger best. *Språknytt* [online]. 2016, **44**(1), 7-9 [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2016/12016/spraknytt-1-2016.pdf?id=10924>

Lovdata.no. Dostupné z: <https://lovdata.no/lov/1987-06-12-56> [cit. 2017-10-04]

Mandatet. In: *Språkrådet* [online]. [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/Spraka-vare/Norsk/normering/Rettskrivingsvedtak/nynorsknorm/bekgrunn/Mandatet/>

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky. Dostupné z: <http://old.culture.gov.sk/aktuality/jazykovy-zakon-a-prava-mensin-na-slovensku> [2017-11-12]

MYRVOLL, Klaus Johan. 2012-nynorsken vert ikkje enklare. *Aftenposten*. [2017-01-24]. [cit. 2017-10-28]. Dostupné z: <https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/wPGGG/2012-nynorsken-vert-ikkje-enklare#.Tx1O-qXj6Bk>

Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania. Dostupné z: <http://www.nucem.sk/sk/maturita/#1239> [2017-11-11]

NESJE NYBØ, BJØRG. Språkdilemma i høgare utdanning. *Språknytt* [online]. 2017, **45**(2), 12-13 [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2017/22017/spraknytt-2-2017_netutgave.pdf?id=16599

NORDAL, Lars Ivar. Skikkelig standard. *Språknytt*. 2017, **45**(2), 18 - 23 [cit. 2017-10-07]. Dostupné z: http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraknytt/2017/22017/spraknytt-2-2017_netutgave.pdf?id=16599

Norsk biografisk leksikon. Jens Stoltenberg. [cit. 28-10-2017]. Dostupné z: https://nbl.snl.no/Jens_Stoltenberg

Norsk Språknemnd. In *Store norske leksikon*. 29.10.2015. Dostupné z: <https://snl.no/Spr%C3%A5kr%C3%A5det>

Ny rettskriving i nynorsk i 2012. In: *Språkrådet*. [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/Spraka-vare/Norsk/normering/Rettskrivingsvedtak/nynorsknorm/>

OMDAL, Helge. Både e-mail og e-post? Om avløyserord i norsk. In: *Moderne importord i språka i Norden*. Oslo: Novus forlag, 2007, s. 49-75 [cit. 2017-10-01]. Dostupné z: <https://tidsskrift.dk/min/issue/viewIssue/3566/260>

Prezident SR: *Zrovnoprávenie rómskeho jazyka s jazykmi ostatných národnostných menšín na Slovensku* [online]. [cit. 2017-11-05]. Dostupné z: <http://www.prezident.sk/?zrovnopravnenie-romskeho-jazyka-s-jazykmi-ostatnych-narodnostnych-mensin-na-slovensku>

Regjeringen.no. Dostupné z: <https://www.regjeringen.no/no/tema/urfolk-og-minoriteter/nasjonale-minoriteter/midtpalte/minoritetsprakpakta/id86936/> [cit. 2017-08-19]

Rettskrivningsvedtak etter 2012. In: *Språkrådet*. [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/Spraka-vare/Norsk/normering/Rettskrivningsvedtak/rettskrivningsvedtak-etter-2012/>

Rómsky inštitút. Dostupné z: <http://www.romainstitute.sk/sk/vizia-a-ciele/> [cit. 2017-11-05]

Romtiltaket. Dostupné z: http://romtiltaket.no/?page_id=25 [cit. 2017-10-31]

Sametinget.no. Dostupné z: <https://www.sametinget.no/Tjenester/Spraak> [cit. 2017-08-19]

SARROMAA, Sanna. Ut med engelsk!. In: *www.vg.no* [online]. [cit. 2017-10-07]. Dostupné z: <https://www.vg.no/nyheter/meninger/ut-med-engelsk/a/23325628/>

SELBERG, Ole Michael. Hvorfor ble bokmålet reformert i 1981?. *Språknytt*. 1997, 1-97, s. 22. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/Vi->

[ogvart/Publikasjoner/Spraaknytt/Arkivet/Spraaknytt_1997/Spraaknytt_1997_1/Hvorfor_ble_bokmaalet_reformert/](#) [cit. 2017-10-07]

Slovenčina, na slovičko. Dostupné z: <https://fulajtarova.blog.sme.sk/c/234430/Slovencina-na-slovicko.html> [cit. 2017-11-11]

Slovník cudzích slov [online]. <http://slovník.azet.sk/slovník-cudzích-slov/?q=globaliz%C3%A1cia> [cit. 2017-10-28]

Språkrådet. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/Spraka-vare/Norsk/Nynorsk/> [cit. 2017-08-17]

Språkrådet. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/Spraklige-rettigheter/Spraklege-rettar-som-gjeld-bruken-av-norsk/Maallova/> [cit. 2017-08-18]

Store norske leksikon. Dostupné z: <https://snl.no/kvener> [cit. 2017-08-20]

Store norske leksikon. <https://snl.no/samisk> [cit. 02-08-2017]

STRØM BULL, Kirsti. *Jordsalgslovgivning: En retthistorisk lovgjennomgang av jordsalgslovgivningen i Finnmark i perioden 1775 – 1965*. Oslo, 2014. str. 76. Dostupné z: <https://www.domstol.no/globalassets/upload/finn/sakkyndige-utredninger/jordsalgslovgivningen-kirsti-strom-bull.pdf>

Úrad vlády Slovenskej republiky. Dostupné z: http://www.vlada.gov.sk/index.php?cms_location=slovensko [cit. 20-10-2017]

URI, Helene a Dag Finn SIMONSEN. Hva syns skoleelever om anglonorsk? *Språknytt*. 1991, **19**(1) [cit. 2017-11-05]. Dostupné z: http://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/Publikasjoner/Spraaknytt/Arkivet/Eldre/Hva_syns_skoleelever_om_anglo/

VÅGE, Ole. Norsk fagspråk på frammarsj. *Språknytt*. 2016, **44**(1), 22-24 [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: <http://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/spraaknytt/2016/12016/spraknytt-1-2016.pdf?id=10924>

VINJE, Finn-Erik. Ny rettskrivning fredag 1. juli 2005. *Lektorbladet*. 2005, 2-05, s. 15-21 [online]. Dostupné z: http://www.norsklektorlag.no/getfile.php/13374/Filer/Lektorbladet%20%28filmappe%29/lektorbladet_no2_05.pdf [cit. 2017-11-11]

Výkladová správa k Európskej charte regionálnych alebo menšinových jazykov. *European Treaties Series*, 148. Strasbourg: Council of Europe. Dostupné z <https://rm.coe.int/16806d364a> [cit. 2017-08-19]

Zákony pre ľudí. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/1995-270#f2263113> [cit. 2017-11-11]